

Urvaste Kooli õppekava

Sisukord

1. Üldosa.....	3
1.1. Üldsätted	3
1.2. Kooli põhiväärtused, pädevused, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted.....	3
1.2.1. Kooli missioon, visioon ja põhiväärtused.....	3
1.2.2. Üldpädevused.....	4
1.2.3. Kooli õppekava riikliku õppekava kontekstis	5
1.2.4. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid ja põhimõtted.....	5
1.2.4.1. Lihtsustatud õpe.....	5
1.2.4.2. Toimetulekuõpe	6
1.2.4.3. Hooldusõpe	8
1.2.4.4. Lisaõpe.....	9
1.2.5. Nõuded õpikeskkonnale.....	9
1.3. Tunnijaotusplaan.....	10
1.3.1. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan	10
1.3.2. Toimetulekuõppe tunnijaotusplaan.....	11
1.3.3. Hooldusõppe tunnijaotusplaan	12
1.4. Läbivad teemad	12
1.4.1. Keskkond ja jätkusuutlik areng.....	12
1.4.2. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	14
1.4.3. Tervis ja ohutus	16
1.4.4. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	19
1.4.5. Tehnika ja innovatsioon	21
1.4.6. Teabekeskond.....	22
1.4.7. Väärtused ja kõlblus	24
1.4.8. Kultuuriline identiteet	25
1.4.9. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine	27
1.5. Liikluskasvatus	27
1.6. Ülekooliliste projektide (ürituste) kavandamise põhimõtted koolis.....	28
1.7. Õppe- ja kasvatustöö korraldus	28
1.7.1. Õppeaasta ja õppeperiood.....	28
1.7.2. Õppekorralduse põhialused	28
1.7.3. Õppe- ja kasvatustegevusega taotletavad pädevused	29
1.7.3.1. Lihtsustatud õpe.....	29
1.7.3.2. Toimetulekuõpe	32

1.7.3.3. Hooldusõpe	34
1.8. Hindamise korraldus.....	36
1.8.1. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus	37
1.8.1.1. Teadmiste ja oskuste hindamine lihtsustatud õppes.....	37
1.8.1.2. Teadmiste ja oskuste hindamine toimetulekuõppes	38
1.8.1.3. Teadmiste ja oskuste hindamine hooldusõppes.....	38
1.8.2. Kokkuvõttev hindamine	39
1.8.3. Käitumise ja hoolsuse hindamine.....	39
1.8.3.1. Käitumise ja hoolsuse hindamise korraldus	39
1.8.3.2. Käitumise hindamine.....	40
1.8.3.3. Hoolsuse hindamine	40
1.8.4. Järgmisesse klassi üleviimine ja õpilase täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmine	40
1.8.5. Lõpueksamite sooritamine ja põhikooli lõpetamine.....	41
1.8.6. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine	41
1.8.7. Eriolukorrast tingitud erisused hindamisel ja põhikooli lõpetamisel 2019/2020 õppeaastal lihtsustatud õppes.....	42
1.9. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord	42
1.9.1. Tugiteenuste rakendamine	42
1.9.1.1. Logopeed.....	42
1.9.1.2. Ravivõimlemine	43
1.9.1.3. Koolipsühholoog.....	44
1.9.1.4. Sotsiaalpedagoog	44
1.9.1.5. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija	45
1.9.1.6. Individuaalne õppekava	45
1.10. Huvitegevus.....	47
1.11. Karjäärinuste korraldus.....	47
1.12. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus.....	48
1.13. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted.....	48
1.14. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	49
2. Ainekavad.....	49
2.1. Lihtsustatud õppe ainekavad	49
2.2. Toimetulekuõppe ainekavad.....	49

1. Üldosa

1.1. Üldsätted

Urvaste Kooli (edaspidi *kooli*) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Kooli õppekava koostades on lähtutud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, põhikooli riiklikust õppekavast ja põhikooli lihtsustatud riiklikust õppekavast (lihtsustatud õpe, toimetulekuõpe, hooldusõpe) ja kooli arengukavast.

Õppekava terviktekst on kättesaadav Urvaste Kooli kodulehel.

Õppekava kooskõlastatakse kooli õppenõukogu, hoolekogu ning õpilasesindusega ja selle kehtestab kooli direktor.

Õppekava koostamisel on arvestatud nüüdisaegse õpikäsitusega. Nüüdisaegne õpikäsitus tugineb õppija igakülgsel ja individuaalsele toetamisele, mille järgi tähendab õppimine õppija kognitiivset aktiivsust – õppija tegeleb aktiivselt teadmiste konstrueerimisega. Õppimisel on oluline aktiveerida eelnevad teadmised ning siduda need uutega. Vastasel juhul jääb õpitu inertseks – õppija ei oska uut oskust või teadmist rakendada teistsugustes kontekstides. Nüüdisaegse õpikäsituse järgi on aine sisu – oskuste ja teadmiste – kõrval oluliseks õppimise eesmärgiks õpiprotsess ning sellega seotud oskused ja hoiakud.

Õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest. Ainekavad esitatakse ainevaldkondade kaupa klassiti.

Üldosas esitatakse:

- 1) kooli väärtused, pädevused
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- 3) tunnijaotusplaanid klassiti;
- 4) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted;
- 5) liikluskasvatus;
- 6) ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
- 7) õppe ja kasvatus korraldus;
- 8) hindamise korraldus;
- 9) hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
- 10) huvitegevus;
- 11) karjääriteenuste korraldus;
- 12) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 13) õpetaja töö planeerimise põhimõtted;
- 10) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

1.2. Kooli põhiväärtused, pädevused, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted.

1.2.1. Kooli missioon, visioon ja põhiväärtused.

Kooli **missioon** on õpilastele võimetekohase hariduse tagamine tema arengut toetavas keskkonnas, kavandades õppija individualiseeritud õpirada ja isiksuse kujunemist nii, et nad tuleksid

edaspidises elus võimalikult iseseisvalt toime jätkates õpinguid, suundudes tööturule ja/või sotsiaalteenustele.

Kooli **visioon** on olla kaasaegne õppekompleks Kagu-Eestis, kus kõik lapsed peavad saama võimaluse õnnestuda.

Kooli **põhiväärtused** on:

1. Lapsekesksus.

Õppija individuaaliseeritud õpiraja kavandamine, tema vajadustega arvestamine ja edusammude märkamine.

2. Koostöö.

Tegutseme üheskoos visiooni saavutamise nimel koolisiselt ja koos teiste huvigruppidega.

3. Turvalisus.

Koolis on kõigi jaoks vaimselt ja füüsiliselt turvaline keskkond.

4. Avatus.

Avatus uutele võimalustele, valmisolek eneseteostuseks ja enesearenguks.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, sallivus, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, aga ka vastutustunne, austus oma emakeele ja kultuuri vastu ning kultuurilise mitmekesisuse hindamine.

1.2.2. Üldpädevused

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses.

Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

1) väärtuspädevus – tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, teadvustada oma väärtushinnanguid;

2) sotsiaalne pädevus – teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära;

3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

4) õpipädevus – suutlikkus hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; hinnata edasise õppimise vajadusi;

5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada lihtsamaid matemaatilisi sümboleid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja suheldes; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.2.3. Kooli õppekava riikliku õppekava kontekstis

1.2.4. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid ja põhimõtted

Kooli eesmärk on tagada tõhustatud ja erituge vajavatele õpilastele nende individuaalseid võimeid arendav ja motiveeriv õppekasvatustegevus ning turvaline ja innovaatiline õppekeskkond, mille tulemusena õpilane:

- 1) tunneb ja järgib kooli kodukorda ja õigusnorme;
- 2) tunneb tervislikke eluviise ning püüab neid järgida;
- 3) teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- 4) mõistab töö ja täiendõppe vajalikkust, teeb võimetekohast tööd;
- 5) orienteerub iseseisvaks eluks vajalikus lihtsas teabes;
- 6) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata, tuleb ümbritsevaga võimalikult iseseisvalt toime;
- 7) peab lugu iseendast, kodust, perekonnast ja kodumaast.

Tagatud on õpilase arengut toetavad tugisüsteemid ning vajalik ja kaasaegne materiaaltehniline baas, et soodustada õpilase kognitiivset ja motoorset arengut, arendada tunde- ja tahtevalda ning soodustada sotsialiseerumist ja adapteerumist, s.h adekvaatse minapildi kujunemist.

1.2.4.1. Lihtsustatud õpe

1. Igal õpilasel on võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele.

Õppekorraldusel keskendutakse igale õpilasele kui isiksusele, arvestades tema võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi, samuti rahvuslikke-, vanuselisi- ja soolisi iseärasusi.

2. Õpetamisel ja kasvatamisel lähtutakse humanismi ja demokraatia põhimõtetest.

Õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Õppe- ja kasvatustöös on eriline tähelepanu suunatud tolerantsile teistsuguse ja erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele ning osalusdemokraatiale koolielus.

3. Kõigi õpilaste individuaalne arendamine ja suunamine.

Lihtsustatud õppe õppekava taotleb kõigi õpilaste arengu toetamist: laste arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Õppekasvatustöö tervikuna on korrigeeriva suunitlusega. Õppetöö kavandamisel ja töötamisel arvestatakse nii klassi tervikuna kui ka iga õpilast individuaalselt. Üldised eesmärgid konkretiseeritakse ainekavades, individuaalseid vajadusi kajastavad individuaalõppekavad, kõneravi tundide plaanid ning individuaalsed õppeülesanded (põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava).

4. Õpetamise ja kasvatamise praktiline suunitlus oskuste ja teadmiste omandamiseks.

Õppekava koostamisel on pearõhk sellel, et õpilased omandaksid teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid toimetulekuks igapäevases elus. Õppekava taotleb õpetamist, kasvatamist ja suunamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmisolev ühiskonna liige. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse ainekavades. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad temaatilise keskustelude (üldõppe või selle elementide rakendamise), õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil.

5. Õpilaste aktiveerimine ja õpitegevuse kujundamine.

Lihtsustatud õppes õpilane omandab sotsiaalset kogemust: õpib täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule:

- 1) vastavate tegevuste valikut;
- 2) jõukohast õpitegevust;
- 3) konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet;
- 4) õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist;
- 5) edusammudele hinnangu andmist.

Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljöö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi)

6. Õppekava avatus.

Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava rakendamine ja arendamine tähendab konkreetse kooli ja klassi ning õpilase individuaalsuse arvestamist. Tähtis on koostöö:

- 1) õpilase ja õpetaja vahel;
- 2) lapsevanematega;
- 3) erinevate asutustega.

1.2.4.2. Toimetulekuõppe

1. Igal õpilasel on võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele.

Toimetulekuõppe õppekava võimaldab selle järgi õppivatel õpilastel saada oma võimetele ja arengutasemele vastav haridus. Õppekorralduse ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest valdkonniti, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.

2. Õpetamisel ja kasvatamisel lähtutakse humanismi ja demokraatia põhimõtetest.

Toimetulekuõppes ja igapäevastes koolisuhetes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Enam pööratakse tähelepanu õpilase võimaluste ja piirangute teadvustamisele, sallivusele erinevuste suhtes ning kaaslaste erivajaduse mõistmisele.

3. Iga õpilase arengu toetamine.

Toimetulekuõppe õppekava taotleb iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Arendamine toimub iga lapse arengutaseme ja arenguvõimaluste hindamise alusel. Õppetöö kavandamisel arvestatakse nii klassi tervikuna kui ka puudespetsiifikast tulenevalt iga õpilast individuaalselt. Õppeülesanded valitakse õpilase potentsiaalset arenguvalda arvestades: need nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased. Arendamist vajavad toimetulekuõppel oleva õpilase psüühika, isiksuseomadused ning tegevusvaldkonnad: tunnetustegevus (tähelepanu, tajus, mälu, mõtlemine); suhtlemisvahendid ja suhtlemine; tunde- ja tahtevald; psühhomotoorika; hinnangud ja hoiakud jne. Õpetamise tulemusel kujunevad ajus kompensatsioonimehhanismid – muutub ja täiustub kahjustatud (alaarenenud) funktsionaalsüsteemide talitlus, hakkavad arenema mõned puuduvad süsteemid. Eesmärk on kujundada organismi funktsioonid võimalikult iseseisvaks toimetulekuks sotsiaalses keskkonnas. Üldised arengueesmärgid konkretiseeritakse kooli õppekavas arengu- ja tegevusvaldkondade kaupa. Individuaalseid eesmarke kajastavad individuaalsed õppekavad.

4. Õpetamise ja kasvatamise praktiline suunitlus.

Õpetamine ja kasvatamine toimub jõukohase praktilise tegevuse protsessis, millega kaasneb õpilastele mõistetav verbaalne teave. Eesmärk on, et õpilased omandaksid jõukohased praktilised oskused ja selleks vajalikud minimaalsed teadmised igapäevastes korduvates situatsioonides toimetulekuks. Oskused konkretiseeritakse õpitulemustes, mis on kooli õppekavas ainekavade koostamise aluseks. Eluks toimetuleku oskuste kujundamisel on olulisemad elu- ja toimetulekuõpe ning tööõpe (kunst ja käeline tegevus). Toimetuleku eelduseks oleva mootorika arendamine toimub peamiselt rütmika ja kehalise kasvatus tundides ning klassi- ja koolivälises tegevuses.

Oma ja teiste tegevust, sh käitumisele võimalikult adekvaatse hinnangu andmist, kujundatakse pidevalt, rõhutatakse positiivset ja suunatakse otsima eksimuse parandamise võimalusi.

Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kogemustele (mälukujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad tunnetustegevuse elementaarsed oskused.

5. Õppimine toimub võimalikult reaalses keskkonnas.

Toimetulekuõppe suunab õpilast täitma korduvates situatsioonides praktilisi ülesandeid koostegEVuses ja eeskujuga järgi, rakendama omandatud oskusi näidise ja lihtsa suulise korralduse alusel. Õpilased võtavad võimetekohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest. Õpilase tähelepanu tuleb lõpptulemuse saavutamiseks suunata iga osatoimingu tähtsusele.

Õppe- ja kasvatusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimetele vastavalt:

1) kasutama olemasolevaid teadmisi ja oskusi varieeruvates tingimustes;

- 2) küsima ja uusi oskusi omandama;
- 3) tegutsema;
- 4) kasutama oma kaemuslik-kujundilist intellekti, reguleerima emotsioone lähtuvalt oma intellekti arengust;
- 5) konstrueerima eeskuju ja näidise alusel;
- 6) võrdlema oma tegevuse tulemust etaloniga;
- 7) õppima koostegevuses või juhendatult koos teistega, õppima jälgima kaaslaste ja oma tegevust ning hindama resultaati; lahendama praktilisi probleeme ja tegema valikuid.

6. Õpilaste aktiviseerimine.

Õpilaste aktiviseerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Tähtsustatakse õpilase huvi kujundamist võimalikult iseseisvalt tegutsemiseks. Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus, õpilase tegevus potentsiaalses arenguvallas, abi täpne reguleerimine. Õpioskuste kujundamist soodustavad kõigi pedagoogide ja lastevanemate ühised nõudmised ja samalaadne abi. Toimingute struktuuri omandamine toimub minimaalsete tegevussammude ja osaoskuste kaupa, omandatud osatoimingud ühendatakse ahelaks.

7. Õppekava avatus.

Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogide, õpetajate, lastevanematega, kutseõppekorraldajatega ning teiste erinevate institutsioonidega.

1.2.4.3. Hooldusõpe

Hooldusõppe põhiülesanne on sügava ja raske intellektipuudega lapsel olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamine ja arendamine, et tagada harjumuspäras keskkonnas tema potentsiaalile vastav järjest iseseisvam toimimine.

Hooldusõppe korralduse ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest ja potentsiaalsetest võimetest toimida järjest iseseisvamalt. Õpetamine toimub individuaalse õppekava alusel. Lähtutakse humanistliku abistamise põhimõtetest. Tähelepanu suunatakse iga lapse individuaalse eripära arvestamisele, sallivusele, teistele ja endale ohtlikust käitumisest hoidumisele.

Hooldusõpe taotleb õpilase puuduliku arengu korvamist valdkondade kaupa, arvestades õpilase individuaalset arengupotentsiaali. Õppe- ja arendustegevuse käigus arendatakse ja/või kujundatakse puuduvaid ja/või lokaalsetest anatoomilistest kahjustustest sõltuvaid spetsiifilisi funktsionaalsüsteeme.

Õppeülesanded valitakse potentsiaalset arenguvalda arvestades: need sooritatakse vajaliku abiga, valdavalt koostegevuses. Praktilise tegevuse kaudu arendatakse lapse mootorikat, eneseteenindamise oskusi, elementaarset tunnetustegevust ja suhtlemist, kujundatakse hoiakuid. Arendamise ja õpetamise suunitlus on võimalikult iseseisev eneseteenindamine. Tähtis on koostöö eripedagoogidega, õpetajatega, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega ja teiste erinevate institutsioonidega.

Hooldusõppes toetub õpetamine õpilase sensomotoorsele arengule (taju ja liigutuste seos). Harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude/osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana. Õppimine toimub realses lähimas keskkonnas. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kujunevad harjumused. Õpilased võtavad koostegevuses võimetekohaselt osa oma tegevuse jaoks vajalike vahendite valikust ja suudavad neid vähevarieeravas situatsioonis kasutada.

Õppe- ja arendusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
- 3) omandama lihtsaid oskusi ja osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- 4) sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- 6) sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

9. klassi lõppedes võib õpilane jätkata lapsevanema põhjendatud avalduse alusel õpinguid toimetuleku- ja hooldusõppe pikendatud õppeajal kestvusega kuni kaks aastat 32 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.

1.2.4.4. Lisaõpe

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele võib kooli pidaja otsusel põhikoolis pakkuda lisaõpet lihtsustatud riikliku õppekava järgi (kas lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe alusel) põhikooli lõpetanutele, mille eesmärk on pakkuda täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe sujuvaks jätkamiseks või üleminekuks tööturule.

Lisaõppesse võetakse õpilasi, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ning kes ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või kes ei pääsenud soovitud õppeasutusse.

Lisaõppe kestus on üks õppeaasta. Lisaõppes osalejale võimaldatakse juhendatud õpet 1050 õppetunni ulatuses, mis hõlmab nii üldhariduslikku õpet kui ka ja kutsealast ettevalmistust ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamist. Kutsealast ettevalmistust tehakse koostöös sobiva kutseõppeasutuse või tööandjaga.

Igale õpilasele koostatakse üleminekuplaan, kus määratakse selle õpilase konkreetne õppe sisu ja päevakava. Üleminekuplaani koostamisel arvestatakse õpilase teadmisi ja oskusi, õpilase ja tema vanema soove ja vajadusi ning kooli võimalusi.

1.2.5. Nõuded õpikeskkonnale

Õpikeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega.

Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase

arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava väärtusi, oma kooli vaimust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

Sotsiaalse ja vaimse õpikeskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere, arvestades üksteise seisukohti;
- 2) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 3) tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja edu;
- 4) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 5) arvestatakse kõikide arvamustega, sealhulgas kriitikaga.

Koolis valitseb õhkkond, mida iseloomustavad sõbralikkus, heatahtlikkus ja abivalmidus ning üksteise toetamine.

Füüsilise õpikeskkonna kujundamisel jälgitakse koolis, et:

- 1) ruumide sisustus ning kujundus on õppeseisukohast otstarbekas, turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 2) kasutatakse eakohast ning individuaalsetele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid infotehnoloogilisi vahendeid;
- 3) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka õpilaskodus;
- 4) õpet võib korraldada ka väljaspool kooliruumi: looduses, õuesõppeklassis, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ning virtuaalses õpikeskkonnas.

Digitaalse õpikeskkonna kujundamisel jälgitakse et:

- 1) õpe on kättesaadav ja jõukohane kõikidele õpilastele;
- 2) digivahendeid kasutatakse eesmärgipäraselt;
- 3) on tagatud õpilaste/õpetajate privaatsus ja turvalisus.

1.3. Tunnijaotusplaan

Õppetöö toimub põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel ning aluseks on võetud riiklikult kinnitatud tunnijaotusplaanid.

Õppetöö toimub eesti keeles. Vajadusel kasutatakse alternatiivkommunikatsiooni vahendeid.

Võõrkeelena õpetatakse inglise keelt. Võõrkeele õpe algab 5. klassist.

Rakendatakse traditsioonilist klassiõpet erimetoodika alusel.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks:

- 1) lihtsustatud õppes on valikaineteks meisterdamine (3. – 9. klass – 2 tundi nädalas,), ja karjääriõpetus (lisa-aasta – 14 tundi). Rõhuasetus on osalemisele tööturul, kutse- ja täiendõppes;
- 2) toimetuleku õppes on valikaineteks puutöö (toimetulekuõppe pikendus- ja lisa-aastad – 2 tundi nädalas), robootika (toimetulekuõppe 7. – lisa-aasta – 1 tund nädalas) ja kodundus (toimetulekuõppe 7. – lisa-aasta – 1 tund nädalas).

1.3.1. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan

Klassid	Õppetundide arv nädalas									
Õppeaine	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	LA
1) eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6	3

2) inglise keel					2	2	2	2	2	2	
3) matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5	3	
4) loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4		
5) ajalugu						1	2	2	1		
6) inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	
7) muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
8) kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
9) kehaline kasvatus	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
10) rütmika	1	1	1								
11) tööõpetus/käsitöö	2	2	2	2	4	4	4	5	7	3	
Valikained			2	2	2	2	2	2	2	14	
Maksimaalne nädala-koormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	30	

1.3.2. Toimetulekuõppe tunni jaotus plaan

Klassid	Tundide arv nädalas											
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PA 1	PA 2	LA
Õppeained	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PA 1	PA 2	LA
1) elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6	7	7	7
2) eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
3) matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4	5	5	5
4) kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	5	5	5
5) muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
6) tööõpe						5	5	7	7			
7) kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
8) rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Valikained							2	2	2	4	4	4
Maksimaalne nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32	32	32

1.3.3. Hooldusõppe tunnijaotusplaan

Tegevusvaldkonnad	Arengutasemed		
	I	II	III
sotsiaalsed oskused	5	5	5
motoorsed oskused	5	5	5
kommunikatiivsed oskused	5	5	5
kognitiivsed oskused	5	5	5
Lubatud koormus	20	20	20

1.4. Läbivad teemad

Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, mis on seotud paljude õppeainetega. Õpetus realiseerub kogu kooli tegevuse kaudu: õppekasvatuse- ja huvitegevuse, juhtimise ja majandamise kaudu. Läbivad teemad on kohustuslik õppekava osa lihtsustatud ning toimetulekuõppe õppekavades. Õppevormidest kasutatakse enim rühmatööd, ekskursioone, arutelusid, individuaalseid ülesandeid, loovülesandeid jne.

Läbivad teemad on:

- 1) keskkond ja jätkusuutlik areng;
- 2) elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- 3) tervis ja ohutus;
- 4) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
- 5) tehnika ja innovatsioon;
- 6) teabe keskkond;
- 7) väärtused ja kõlblus;
- 8) kultuuriline identiteet.

1.4.1. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Keskkonda ja jätkusuutlikku arengut käsitletakse lähtuvalt erinevatest valdkondadest: loodus-, sotsiaalne (sh majandus-) ja kultuurikeskkond. Teema õpetamisega tutvustatakse inimese ja keskkonna vahelisi vastastikuseid seoseid, üldisemaid keskkonna- ja globaalprobleeme, õpetatakse elama nii, et õpilased oskaksid hoida ümbritsevat keskkonda. Arendatakse õpilaste sotsiaalseid oskusi toimetulekuks demokraatlikus ühiskonnas. Teema rakendumist kooli õppekavas koordineerib loodusainete õpetaja.

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Keskkond ja jätkusuutlik areng* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) omandab teadmisi loodusest kui terviklikust süsteemist ja inimese, kultuuri ning sotsiaalse keskkonna vastastikustest seostest, nende sõltuvusest loodusvaradest ja –ressurssidest;
- 2) teab inimese sõltuvust loodusvaradest ja –ressurssidest;
- 3) teab keskkonnaprobleeme;
- 4) teadvustab loodus-, tehnoloogilise, sotsiaalse ja kultuurikeskkonna vastastikuseid seoseid;
- 5) mõistab keskkonda säästvat eluviisi;
- 6) omandab keskkonda hoidvad käitumisnormid;
- 7) teab sotsiaalse keskkonna mitmetahulisust.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi looduskeskkonna vastu, teab elementaarseid loodussäästva käitumise reegleid, rakendab neid;
- 2) oskab elementaarsel tasemel hoolitseda taimede ja loomade eest (potililled toas, klassiruumis, lemmikloomad jm);
- 3) tunneb ja eristab kooli lähiümbruse loodus- ja tehiskeskkonda;
- 4) hoiab oma lähiümbruse loodust.

5. klassi lõpetaja:

- 1) suhtub loodusesse, kaasinimestesse ja inimeste kätetöösse austavalt;
- 2) oskab õpitud temaatika ulatuses näha inimtegevuse mõju loodusele, teab elementaarseid looduskaitse võimalusi;
- 3) tunneb elementaarsemaid taaskasutusvõimalusi (riiete ja pakendite korduvkasutus, jäätmete sorteerimine, komposteerimine);
- 4) tunneb oma kooli- ja koduümbruse olulisemaid keskkonnaprobleeme;
- 5) teab lindude ja loomade abistamise vajalikkust talvel;
- 6) tunneb õpitud rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seonduvaid traditsioone.

7. klassi lõpetaja:

- 1) teab loodusvarade ja energia säästva kasutamise vajadust ning võimalusi;
- 2) oskab jälgida oma vee- ja elektritarbimist, suunamisel korrigeerib oma käitumis- ja tarbimisharjumusi;
- 3) tunneb kodukoha ning Eesti olulisemaid keskkonnaprobleeme, teab keskkonnast tingitud enamlevinud tervisehädasid ja nende ennetamise võimalusi;
- 4) teab säästliku tarbimise ja materjalide korduvkasutuse võimalusi ning rakendab neid igapäevaelus oma võimaluste piires.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi looduse vastu;
- 2) oskab näha inimtegevuse mõju loodusele;
- 3) suhtub loodusesse ja kaasinimestesse austusega;
- 4) hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi;

- 5) oskab hinnata oma vee- ja elektritarbimist, korrigeerib oma käitumis- ja tarbimisharjumusi keskkonnahoidlikel eesmärkidel;
- 6) teab loodusvarade ja energia säästva kasutamise vajadust;
- 7) on motiveeritud osalema kooli keskkonnaettevõtmistes;
- 8) väärtustab säästvat tarbimisviisi;
- 9) tunneb kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme;
- 10) püüab toimida keskkonda hoidvalt ning vältida enda ja teiste tervise kahjustamist;
- 11) suhtub austusega teistesse kultuurikeskkondadesse;
- 12) oskab hinnata inimtegevuse võimalusi ja tagajärgi erinevates looduslikes tingimustes;
- 13) võtab teadmiseks looduslikku mitmekesisust.

Läbiv teema *Keskkond ja jätkusuutlik areng toimetulekuõppes*

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi looduse vastu.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja kirjeldab abiga loodus- ja tehiskeskkonda enda ümber;
- 2) kirjeldab enda ja oma perekonna tarbimiseelistusi.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) näitab üles hoolivust ja austust ümbritseva ning kõigi elusolendite vastu;
- 2) on teadlik jätmete sorteerimise vajalikkusest, sorteerib juhendamisel jäätmeid;
- 3) teab, kuidas säästa vett ja elektrit;
- 4) teab, kuidas tema ja ta kaaslased saavad keskkonnahoidlikult ja säästvalt käituda, tegutseb juhendamisel loodusele ja keskkonnale kahju tegemata.

1.4.2. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Kutsesuunitlustöö eesmärgiks koolis on aidata õpilastel omandada teadmisi nende võimetele ja oskustele vastavatest elukutsetest ja töömaailmast, jätkuõppevõimalustest; kujundada hoiakuid ja oskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma siseneda ja seal edukalt toimetulemist. Eluks ettevalmistuse ja kutsevaliku tööd koordineerib iga klassi klassijuhataja.

Kutsesuunitlustööd tehakse Urvaste Koolis koostöös töötukassaga, täpsem koostöö on planeeritud kooli üldtööplaanis.

Sihtrühmaks on lihtsustatud õppe ja toimetuleku lisaõppe õpilased, lapsevanemad, õpetajad.

Karjääriõpe lõimub läbiva teemana kõigis ainetundides ja tunniväliste sündmuste ning tegevustega:

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) tutvub erinevate ametite/elukutsetega;
- 2) saab teavet muutustest töömaailmas ning nendest lähtuvatest tulevikuproгноosidest;
- 3) arendab oma õpioskusi ja suhtlemisoskusi;
- 4) karjääri planeerimise raames teadvustama oma huvisid, võimeid ja võimalusi tulevase elukutse valikul;

- 5) mõistab, et töödistsipliini (kohusetunne, täpsus, hoolsus) järgimine on üks olulisemaid tegureid eduka tööalase karjääri kujunemises;
- 6) oskab leida endale vajaminevat informatsiooni õppimisvõimaluste või tööturu kohta vastavate internetilehekülgedelt

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) suhtub positiivselt õppimisse ja on omandanud esmased õpioskused;
- 2) ühistegevuste kaudu mõistab töö vajalikkust;
- 3) teab ja oskab kirjeldada oma lähedaste tööd;
- 4) teab õpetajate ja teiste koolitöötajate ameteid;
- 5) oskab sooritada lihtsamaid oste;
- 6) osaleb klassi/kooli tööalases ühistegevuses.

5. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab töö tähtsust;
- 2) teab enda huvisid ja avaldab soovi nende arendamiseks;
- 3) teab erinevaid elukutseid, teab, mis tööd teevad õpilase pereliikmed;
- 4) tutvub kooli ümbruse ja kodukoha ettevõtetega;
- 5) oskab poes kasutada raha;
- 6) teab töö ja töötasu seoseid;
- 7) osaleb klassi/kooli tööalases ühistegevuses.

7. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb erinevaid elukutseid ning nende omandamiseks vajalikke eeldusi ja oskusi;
- 2) mõistab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- 3) teadvustab oma võimeid, oskab valida koolis õpetatavate tööõpetuse ainete hulgast endale sobiva;
- 4) õpib tundma ja mõistma hariduse seost elukutsetega;
- 5) osaleb kooli ja võimalusel ka koolivälises tööalases ühistegevuses;
- 6) analüüsib täiskasvanu abiga erinevaid suhtlussituatsioone.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) mõistab töö tähtsust;
- 2) mõistab töö ja elukutse seoseid;
- 3) teab ema ja isa (hooldajate, pereliikmete) ameteid;
- 4) teab kodukohas esinevaid ameteid ning mõistab nende tähtsust;
- 5) osaleb oma klassi kutsesuunitlusalastes ettevõtmistes;
- 6) oskab kasutada raha lihtsamates tehingutes ning teab raha ja töötasu seoseid;
- 7) on õppinud tundma erinevaid elukutseid;
- 8) mõistab teadmiste ja hariduse seost elukutsetega;
- 9) mõistab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- 10) suudab järgida koostegutsemise reegleid;
- 11) oskab hinnata oma eeldusi, soove ja võimalusi elukutsevalikute tegemisel täiskasvanu abiga;
- 12) on kujundamas realistlikku pilti iseendast (huvid, võimed, väärtushinnangud, oskused);

- 13) oskab kasutada erinevaid internetikeskkondi edasiõppimis- ja tööturu võimalustega tutvumiseks;
- 14) omab teadmisi kohaliku tööturu kohta.

Läbiv teema *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine toimetulekuõppes*

Klassijuhatajatundide käigus toimuvad vestlused, kus õpilane saab enda kohta teavet (milline inimene ma olen, oskused, kogemused, tugevad/nõrgad küljed). Õppekäikudel tutvutakse erinevate töökohtadega ning elukutsetega. Lastevanemate koosolekutel kõneldakse teemal, kuidas oma lapsi karjääri planeerimisel suunata. Arenguvestluse käigus arutatakse ka karjääri planeerimisega seotud teemasid. Arenguvestluse kaugem eesmärk on oma eluga toimetuleva väärrika inimese kujunemine. Selline inimene mõistab ennast ja teisi, võtab vastustust inimsuhetes, tuleb iseseisvalt või abiga toime reaalses elukeskkonnas.

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) nimetab töid, mida teevad vanemad;
- 2) on teadlik oma kohustustest;
- 3) tunneb huvi ümbritseva maailma vastu;
- 4) tahab õppida.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) iseloomustab abiga iseennast;
- 2) kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi
- 3) kirjeldab erinevate valdkondade elukutseid;
- 4) kirjeldab oma unistusi;
- 5) teab ja nimetab töid, mida teevad vanemad, kirjeldab nende tööd;
- 6) õpib kasutama raha lihtsamates tehingutes.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab abiga enda omadusi, oskusi ja saavutusi;
- 2) organiseerib abiga oma päeva.

1.4.3. Tervis ja ohutus

Turvalisuse teema on suunatud ohu ennetamisele erinevates eluvaldkondades ning hädaolukordades õige käitumise kujundamisele. Ohuna käsitletakse nii looduskeskkonnast kui ka inimeste (sh inimese enda) väärast käitumisest tulenevaid ohtusid. Teemakohast tegevust koordineerib ja tulemuslikkuse eest vastutab kogu kooli personal.

Teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Teemat toetab ka "Tervist edendava kooli" põhimõtete rakendamine koolis.

Turvalisus hõlmab ka liikluskasvatuse eesmärki kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäijana, sõitja kui ka juhina.

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Tervis ja ohutus* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) õpib ennetama ja vältima ohuolukorda sattumist;
- 2) õpib tundma ohuallikate olemust ja võimalikku tekkemehhanismi;
- 3) õpib käituma ja tegutsema võimalikus ohuolukorras;
- 4) õpib kasutama enesekaitsevahendeid;
- 5) teab uimastite tarbimise tagajärgi;
- 6) teab seaduste vajalikkust turvalisuse korraldamisel ning seaduse täitmise tähtsust;
- 7) teab, et seaduste rikkumistele järgneb vastutusele võtmine;
- 8) teab oma õigusi ja kohustusi liikluskorralduses jalakäijana, sõitjana ning juhina.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) oskab ohust teatada lähimale täiskasvanule; teab hädaabi numbrit ja oskab seda vajadusel kasutada;
- 2) on teadlik ohu teavitamise viisidest koolis, teab kooslist väljapääsude asukohti;
- 3) teab tulekahjude tekkimise põhjuseid, võimalikke tagajärgi ja ennetamise võimalusi;
- 4) oskab ohutult käituda veekogude ääres, basseinis;
- 5) teab, et ravimite kasutamine iseseisvalt on ohtlik;
- 6) teab ohtusid oma kooliteel, kooli ümbruses; oskab ohutult ületada teed;
- 7) teab turvavahendite kasutamisest liikluses (helkur, helkurvest) ja oskab neid kasutada.

5. klassi lõpetaja:

- 1) teab hädaabi numbrit, oskab ohust teatada;
- 2) oskab tulekahju korral käituda ning kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;
- 3) teab enda päikesepõletuse ja külmetuse eest kaitsmise viise;
- 4) teab, et pommiähvarduse tegemine on kuritegu; oskab käituda pommiähvarduse korral koolis;
- 5) teab pürotehniliste vahendite kasutamisega kaasnevast võimalikust ohust;
- 6) teab, et uimastite (tubakas, alkohol, toksilised ja narkootilised ained) tarvitamine on ebaseaduslik ja tervisele kahjulik;
- 7) teab, kelle poole hädaolukorras pöörduda (koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog, kooli meditsiinitöötaja, laste kriisiabi telefon);
- 8) tunneb vajalikke liiklemise eeskirju;
- 9) teab turvavahendite kasutamisest liikluses (helkur, helkurvest) ja oskab neid kasutada.

7. klassi lõpetaja:

- 1) oskab aidata ohtu sattunud inimesi, nii et oleks tagatud iseenda ohutus;
- 2) oskab tulekahju korral käituda ning kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;
- 3) oskab teha tuld looduses (metsas, põllul, aias jne vastavalt keskkonnakaitse nõuetele), teab vastavaid tuleohutusnõudeid;
- 4) teab ujumisel ja veesõidukite kasutamisel vajalikke ohutusnõudeid, oskab kasutada päästevahendeid;

- 5) teab olmekemikaalide kahjulikkust inimorganismile;
- 6) teab pommiähvardusega kaasneda võivat reaalselt ohtu, oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses; teab pommiähvarduse tegemisega kaasnevat vastutust ja tagajärgi;
- 7) teab uimastite (tubakas, alkohol, toksilised ja narkootilised ained) tarbimise tervist kahjustavat mõju ja ebaseaduslikkust;
- 8) teab jalakäijate ja ratturite liikumist reguleerivate liiklusmärkide tähendusi, tunneb neid liigeldes ära ja käitub vastavalt neile;
- 9) teab turvavahendite kasutamisest liikluses (helkur, helkurvest) ja oskab neid kasutada.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab hädaabinumbrit (112), oskab ohust teatada;
- 2) teab, kuidas koolis teavitatakse ohust, kooli väljapääsude asukohti, oskab hoonest evakueeruda;
- 3) teab tuleohutusmärkide tähendust ja tuletõrje päästevahendite asukohti;
- 4) teab tulekahjude tekke sagedasemaid põhjusi, tulekahjude võimalikke tagajärgi ja ennetamise võimalusi;
- 5) teab looduslikke ohte;
- 6) oskab valida tee ületamiseks ohutumat kohta;
- 7) tunneb jalakäijate liiklemise iseärasusi märjal, libedal, lumisel teel;
- 8) teab ohtusid oma kooliteel, oskab neid kirjeldada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- 9) teab jalgrattaga sõitmise nõudeid;
- 10) oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluisukudega sõitmiseks turvalist kohta;
- 11) teab turvavahendite kasutamise vajalikkust ning oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, helkurvest, jalgratturikiiver, turvavöö, põlve- ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- 12) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- 13) tunneb käitumisreegleid tänaval, saab aru liiklusreeglite vajalikkusest;
- 14) teab, et on olemas tervist ohustavaid aineid;
- 15) teab, et ravimeid kasutatakse vastavalt ettekirjutusele;
- 16) oskab käituda veekogudel ja basseinis;
- 17) teab, et pommiähvarduse tegemine on kuritegu ja karistatav;
- 18) mõistab, et igaüks vastutab oma käitumise eest;
- 19) teab, kuidas tulekahju tekib ja areneb; teab tulekahju kustutamise põhireegleid;
- 20) oskab hinnata leegist, kuumusest ja suitsust tekkivat ohtlikku olukorda;
- 21) oskab aidata ohtu sattunud inimesi, nii et oleks tagatud iseenda ohutus;
- 22) teab kütteseadmete tuleohutusnõudeid; oskab teha tuld looduses (metsas, põllul, aias jne);
- 23) teab majapidamis- ja olmeelektroonika ning –seadmete käsitlemist;
- 24) teab olmekemikaalide mõju inimorganismile;
- 25) oskab ohtlike ainetega kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- 26) teab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegureid;
- 27) teab ujumisel vajalikke ohutusnõudeid, oskab kasutada päästevahendeid;
- 28) teab sageli esinevate liiklusmärkide tähendusi;
- 29) teab reguleerimata ristmiku ületamise reegleid nii jalakäijana kui ka juhina (jalgratturina);
- 30) teab liiklustraumade põhjusi, teab ennetavaid turvameetmeid;
- 31) teab pommiähvardusega kaasneda võivat ohtu, oskab käituda pommiähvarduse korral koolis; teab pommiähvarduse tegemisega kaasnevat vastutust;

- 32) teab pürotehniliste vahendite kasutamise kaasnemisest võimalikust ohust;
- 33) teab, et suitsetamine, alkohol jt uimastite tarbimine on tervisele kahjulik ja ebaseaduslik;
- 34) teab, et sõltuvuse kujundamine on protsess, mis mõjutab teda ja tema peret.

Läbiv teema *Tervis ja ohutus toimetulekuõppes.*

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) juhendamisel kasutab igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, helkurvest, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest);
- 2) hoolitseb eakohasel viisil oma tervise tugevdamise eest;
- 3) oskab käituda juhendamisel koolimaja evakuatsiooni korra kohaselt;
- 4) kasutab juhendamisel igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, helkurvest, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest);
- 5) nimetab hädaabinumbri 112.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) hoolitseb eakohasel viisil oma tervise tugevdamise eest;
- 2) kirjeldab eakohaselt vastutustundlikku tervisekäitumist;
- 3) nimetab hädaabinumbri 112,
- 4) teab, kuidas tuleb kutsuda abi;
- 5) demonstreerib õppeolukorras, kuidas käituda koolimaja evakuatsiooni korral;
- 6) kasutab igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, helkurvest, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest).

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) ennetab vigastusi ja kasutab nendega toimetuleku (sh esmase abi osutamise) eakohaseid viise;
- 2) nimetab hädaabinumbri 112, selgitab kuidas tuleb kutsuda abi;
- 3) teab, kuidas käituda levinumates ohuolukordades (nt lõhkekeha leidmisel, tuleohu, liiklusõnnetuse, pommiähvarduse korral);
- 4) teab ja demonstreerib õppeolukorras, kuidas käituda koolimaja evakuatsiooni korral;
- 5) kasutab igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, helkurvest, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest);
- 6) nimetab esmaseid tulekustutusvahendeid.

1.4.4. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme. Teema aitab õpilasel mõista kodanikualgatuse tähtsust ning tunda end ühiskonna liikmena.

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) väärtustab ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkuset põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;

- 4) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 5) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemissse.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab koostöö tähtsust;
- 2) osaleb klassi ühiste otsuste tegemisel;
- 3) mõistab ühistöö vajalikkust;
- 4) märkab ja aitab vajadusel õpetajat ja klassikaaslast;
- 5) esineb kooli tähtpäevadel.

5. klassi lõpetaja:

- 1) teab kodukandi, kooli lähiümbruse ettevõtteid;
- 2) tunneb kodukandi, kooli lähiümbruse noorte ühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas ühistegevusi, milles õpilased saavad osaleda;
- 3) täiskasvanu suunamisel on valmis tegutsema ühise eesmärgi nimel;
- 4) osaleb kooli ühisürituste korraldamisel, esineb pidudel;
- 5) abistab klassikaaslast ja õpetajat.

7. klassi lõpetaja:

- 1) teab kodukandi, kooli lähiümbruse ettevõtteid;
- 2) tunneb kodukandi, kooli lähiümbruse noorte ühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas ühistegevusi, milles õpilased saavad osaleda;
- 3) täiskasvanu suunamisel on valmis tegutsema ühise eesmärgi nimel;
- 4) osaleb kooli ühisürituste korraldamisel.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab Eesti Vabariigi demokraatliku valitsemise korraldust;
- 2) on võimeline iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel;
- 3) oskab rahumeelselt lahendada konflikte;
- 4) teab ettevõtluse rolli Eesti majanduses;
- 5) mõistab kodanikualgatuse ja vabatahtliku tegutsemise olemust.

Läbiv teema Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus toimetulekuõppes

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) on valmis kaaslastele omaalgatuslikult abi osutama.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) on valmis kaaslastele omaalgatuslikult abi osutama;
- 2) püüab juhendamisel konflikte rahumeelselt lahendada.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) püüab konflikte rahumeelselt lahendada;
- 2) osaleb abiga ühisürituste korraldamisel;
- 3) jutustab, millised on iga pere (klassi, sõpruskonna vms) liikme ülesanded ja kohustused;

4) loetleb abiga kodukoha ettevõtteid.

1.4.5. Tehnika ja innovatsioon

Läbiva teema *Tehnika ja innovatsioon* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) kujuneb uuendusmeelseks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuv tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 2) mõistab infotehnoloogia kasutamise seostuvaid sotsiaalseid ja eetilisi aspekte;
- 3) omandab võimete piires infotehnoloogia vahendite iseseisva kasutamise oskused.
- 4) mõistab tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale;
- 5) saab aru tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuendust vastastikutest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 6) mõistab ja oskab kriitiliselt hinnata tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundada kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 7) kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 8) õpib kasutama oma loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) teab ja oskab seostada nimetusi *hiir*, *klaviatuur* konkreetse esemega;
- 2) oskab mõningase vilumusega käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur);
- 3) oskab õpetaja eeskuju ning juhendamise järgi sooritada elementaarseid operatsioone (avamine, sulgemine) akendega;
- 4) tuleb juhendamisel toime mänguliste õppeprogrammidega;
- 5) tunneb ja täidab arvutiklassi sisekorrareegleid.

5. klassi lõpetaja:

- 1) teab ja oskab kasutada mõisteid: hiir, klaviatuur, monitor, korpus (arvuti), printer;
- 2) oskab teksti sisestada ja elementaarselt kujundada;
- 3) oskab kasutada oma kirjakasti (kirjakasti sisenemine, kirjade lugemine ja saatmine);
- 4) käsitseb riist- ja tarkvara vastutustundlikult, teab ja oskab nimetada elementaarseid arvuti väärkasutuse tagajärgi;
- 5) tunneb ja täidab arvutiklassi sisekorrareegleid;
- 6) teab interneti kasutamisega seonduvaid ohtusid.

7. klassi lõpetaja:

- 1) oskab käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur) ja väljundseadmeid (printer, monitor);
- 2) käsitseb riist- ja tarkvara vastutustundlikult ja säästvalt;

- 3) kasutab vastavalt oma võimetele IKT-d informatsiooni hankimiseks ja suhtlemiseks teiste õpilaste, õpetajate ning pereliikmetega;
- 4) käitub infotehnoloogiat kasutades eetiliselt ja korrektselt, on teadlik küberkiusamise vormidest ja nende tagajärgedest.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) oskab käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur), väljundseadmeid (printer, monitor) ja püsimaluseadmeid;
- 2) kasutab infotehnoloogiat informatsiooni hankimiseks ja õppimisega seotud eesmärkidel suhtlemiseks;
- 3) oskab hallata oma dokumendifaile;
- 4) oskab kasutada joonistusprogramme;
- 5) oskab kirjeldada infotehnoloogia rolli ühiskonnas ja selle tähtsust kutsevaliku seisukohalt;
- 6) oskab kasutada endale igapäevaeluks vajalikke internetikeskkondi (pangandus, eesti.ee jm);
- 7) tunneb ära küberkiusamise ilmingud ja oskab leida abi küberkiusamise korral.

Läbiv teema Tehnika ja innovatsioon toimetulekuõppes

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) teab ja oskab seostada nimetusi *hiir*, *klaviatuur* konkreetse esemega;
- 2) oskab mõningase vilumusega käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur).

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) oskab mõningase vilumusega käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur);
- 2) oskab õpetaja eeskuju ning juhendamise järgi sooritada elementaarseid operatsioone (avamine, sulgemine) akendega;
- 3) tuleb juhendamisel toime mänguliste õppeprogrammidega.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) oskab käsitseda arvuti sisendseadmeid (hiir, klaviatuur), väljundseadmeid (monitor);
- 2) kasutab infotehnoloogiat informatsiooni hankimiseks;
- 4) oskab kasutada joonistusprogramme;
- 5) oskab kirjeldada infotehnoloogia rolli ühiskonnas ja selle tähtsust kutsevaliku seisukohalt;
- 7) on tuttav enamlevinud küberkiusamise ilmingutega ja oskab leida abi küberkiusamise korral.

1.4.6. Teabekeskond

Meediaõpetuse kaudu tutvustatakse õpilastele meediaga seotud põhitõdesid, kujundatakse vajadusel ka harjumus endale meediast vajalikku teavet hankida ning oskus meedias orienteerumiseks.

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Teabekeskond* käsitlemise eesmärgiks koolis on, et õpilane

- 1) teab, et on olemas trükiajakirjandus, raadio, TV ja sotsiaalmeedia ning oskab neid kasutada teabe hankimiseks;

- 2) õpilane omandab meediatarbimise soovi ja harjumuse (trüki-, elektrooniline, suuline meedia);
- 3) oskab valida sobivat meediakanalit lähtuvalt oma teabevajadustest; mõistab infotehnoloogia kasutamise seostuvaid sotsiaalseid ja eetilisi aspekte;
- 4) oskab kriitiliselt hinnata saadavat infot.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) oskab eristada ja nimetada eakohaseid telesaateid (muusika, film, multifilm, lastesaade, reklaamklipp);
- 2) õpilane saab aru mõistab temale suunatud teadete eesmärki;
- 3) julgeb suhelda eakaaslaste ja täiskasvanuga, küsida abi;
- 4) oskab märgata lähiümbruses eksponeeritud visuaalseid reklaame, silte (kooliruumide ja töötajate nimed, reklaamtahvlid, telereklaam); tutvub reklaamitavaobjektiga ning selle otstarbega;
- 5) oskab õpetaja juhendamisel orienteeruda mõne eakohase ajakirja lehekülgedel –eristada pilti, fotot, teksti; suudab kuulata ettelõetud teksti.

5. klassi lõpetaja:

- 1) oskab eristada TV ja raadio erinevaid žanreid (muusika, film, multifilm, lastesaade, reklaamklipp, uudised jm) ning mõistab nende peamist eesmärki;
- 2) orienteerub õpetaja abiga kohaliku ajalehe valdkondades (piltmaterjal, lühitekstid);
- 3) orienteerub TV-kavas (trükimeedia, elektrooniline meedia): oskab leida sealt eakohaseid saateid, teha nende hulgast enda päevakavale vastavalt sobivaid valikuid;
- 4) internetis liikudes oskab eristada avalikku ja isiklikku sfääri;
- 5) oskab kuulata uudist.

7. klassi lõpetaja:

- 1) eristab trüki- ja elektroonilise meedia väljaandeid ajakiri ja ajaleht;
- 2) oskab nimetada ja orienteeruda mõne eakohase ajakirja ja kohaliku ajalehe valdkondades, praktiliselt eristada ja nimetada trükiväljaannete erinevaid tekstiliike;
- 3) oskab õpetaja juhendamisel võrrelda sarnaseid tooteid reklaamivate klippide, teadete (trükimeedia, TV, raadio) sisu; oskab anda pakutavale kaubale/teenusele omapoolseid hinnanguid ning teha selle põhjal enda jaoks kasulikke otsuseid/valikuid;
- 4) oskab lugeda, kuulata ja vaadata kõige olulisemaid meediažanreid (uudised, kommentaarid, olemuslood, praktiline info).

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab Eesti trükimeedia suuremaid väljaandeid (päevalehed, maakonna ja valdade lehed, erinevad ajakirjad);
- 2) oskab eristada tõsiseid uudiseid meelelahutusest ja kõmu-uudistest;
- 3) oskab lugeda, kuulata ja vaadata kõige olulisemaid meediažanreid (uudised, kommentaarid, olemuslood, praktiline info) ning leida ja mõista (õpetaja suunamisel) nende põhisõnumit;
- 4) oskab kasutada meediat iseseisvalt praktilise teabe allikana: eristada reklaami ajakirjanduslikust materjalist ja leida reklaamist talle vajalikku teavet;
- 5) oskab lugeda töökuulutusi ja neid ise koostada;
- 6) oskab mõista Internetis leiduvaid võimalusi ja ohte;

7) mõistab meedias avaldatud reklaamide eesmärki mõjutada inimesi rohkem tarbima.

Läbiv teema Teabekeskond toimetulekuõppes

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) nimetab erinevaid juhtumeid, mille puhul peab andma täpset infot;
- 2) teab oma kontaktandmeid.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) nimetab erinevaid juhtumeid, mille puhul peab andma täpset infot;
- 2) teab, kellele tohib oma kontaktandmeid anda.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) otsib juhendamisel erinevatest allikatest informatsiooni oma infovajaduse rahuldamiseks.

1.4.7. Väärtused ja kõlblus

Õppe-eesmärgid

Teema läbimisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Läbiva teema *Väärtused ja kõlblus* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) tunnustab ning analüüsib väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) arutleb üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja võtab need omaks, juhendub oma käitumises neist põhimõtetest ning hindab iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 3) osaleb kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) käitumisreeglite väljatöötamises ning järgib neid;
- 4) õpib tegema vastutustundlikke valikuid ning lahendab kõlbelisi konflikte.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) teab kooli ja õpilaskodu kodukorda;
- 2) oskab hinnata käitumisakte õige –vale, meeldib/ei meeldib;
- 3) motiivi *tahan* kõrval oskab lähtuda motiivist *on vaja* ;
- 4) eristab oma-võõrast-ühist;
- 5) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 6) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- 7) märkab ilu;
- 8) käitub viisakalt tuttavas situatsioonis (tund, vahetund, söökla, kasvatusrühm..);
- 9) on salliv ja hooliv klassikaaslaste suhtes;
- 10) peab kinni antud lubadustest.

5. klassi lõpetaja:

- 1) käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt;
- 2) teab kooli ja õpilaskodu kodukorda ja oskab vastavalt käituda;
- 3) oskab eristada enda ja kaaslaste õiget ja vale käitumist;

- 4) oskab anda hinnangut enda ja teiste käitumisele;
- 5) oskab paluda abi ja viisakalt pöörduda teise inimese poole;
- 6) hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- 7) mõistab omandussuhteid oma-võõras-ühine;
- 8) hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis;
- 9) on lugupidav ja salliv erinevate inimeste vastu.

7. klassi lõpetaja:

- 1) oskab erinevates situatsioonides käituda viisakalt ja reeglite kohaselt;
- 2) teab kooli ja õpilaskodu kodukorda ja oskab juhtida nooremate õpilaste tähelepanu reeglite täitmisele;
- 3) suudab lahendada rahumeelselt konflikte;
- 4) tegutseb vastavalt päevakavale.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga;
- 2) oskab viisakalt esitada soove, selgitada oma seisukohti;
- 3) osaleb arutelus, arvestab teistega;
- 4) järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli, käitub vastavalt sotsiaalsetele normidele;
- 5) on lugupidav ja salliv erinevate inimeste vastu.

Läbiv teema *Väärtused ja kõlblus toimetulekuõppes*

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) osaleb klassi reeglite koostamisel;
- 2) hindab abiga enda ja klassikaaslaste käitumist;
- 3) suhtub kaaslastesse sõbralikult.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) osaleb klassi reeglite koostamisel ja teab nende vajalikkust;
- 2) hindab abiga enda ja klassikaaslaste käitumist vastavalt reeglitele;
- 3) suhtub kaaslastesse sõbralikult.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) oskab konflikti lahendamiseks valida enda arvates antud olukorras sobivaima lahenduse;
- 2) nimetab enda jaoks olulisi väärtusi;
- 3) hindab abiga enda ja klassikaaslaste käitumist vastavalt reeglitele;
- 4) suhtub kaaslastesse sõbralikult.

1.4.8. Kultuuriline identiteet

Teema läbimine aitab õpilasel kujuneda kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana. Õpilane saab ettekujutuse kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripäradest. Õpilane oskab väärtustada oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õppe-eesmärgid

Läbiva teema *Kultuuriline identiteet* käsitlemisega taotletakse, et õpilane

- 1) tunnetab ennast kultuuri kandjana, edasivijjana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistab kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) on salliv ja suhtub lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunib diskrimineerimist;
- 4) õpib tundma ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära;
- 5) omandab teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Kujundatavad pädevused

2. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab koolis käimise vajalikkust, tunneb kooliaasta rütmi: veerandid, vaheajad;
- 2) oskab väärtustada oma kodu ja perekonda;
- 3) teab tähtsamaid rahvakalendri tähtpäevi;
- 4) teab eesti kombeid vanasti ja tänapäeval;
- 5) teab Eesti lipu värve nende õiges järjestuses;
- 6) oskab eristada erinevad kultuure meie koolis;
- 7) oskab väärtustada oma emakeelt.

5. klassi lõpetaja:

- 1) oskab nimetada erinevaid rahvuseid, kes elavad Eestis;
- 2) osaleb rahvakalendri tähtpäevadega seotud üritustel, tunneb kombeid;
- 3) oskab rääkida pere traditsioonidest;
- 4) tunneb meie toitumistraditsioone, oskab nimetada rahvustoite;
- 5) tunneb ja oskab nimetada Eesti Vabariigi rahvussümboleid;
- 6) esitab Eesti kirjanike luuletusi;
- 7) oskab kirjeldada oma küla, alevit, linna.

7. klassi lõpetaja:

- 1) oskab nimetada kodukoha kultuuriväärtusi;
- 2) oskab nimetada Eesti kultuuritraditsioone: laulupidu, tantsupidu;
- 3) teab, mis on Euroopa Liit;
- 4) oskab märgata ja aktsepteerida inimeste vahelist kultuurilist erinevust.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teiste kultuuride tundmaõppimine läbi kooli ürituste ja tähtpäevade;
- 2) osaleb kooli kultuurisündmuste ettevalmistamisel ja võtab neist osa;
- 3) oskab nimetada tuntumaid Eesti kultuurielu ja avaliku elu tegelasi;
- 4) teab Eesti Vabariigi rolli EL liikmena.

Läbiv teema *Kultuuriline identiteet* toimetulekuõppes

Klassijuhataja toetab laste väärtushinnangute kujunemist, väärtustab õpilastes sallivust ja erinevate kultuuritavade suhtes lugupidamist.

Taotletavad pädevused:

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) hoiab korras oma töökoha, tegutseb klassis ja grupis teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
- 2) tunneb ära ja nimetab oma rahvuskultuurile iseloomulikke tunnuseid.

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) toob näiteid inimeste erinevate soovide, harjumuste ja eelistuste kohta, väljendades erinevuste suhtes sallivust;
- 2) toob näiteid kultuuridevahelisest suhtlemisest oma kodukohas ja Eestis.

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) nimetab erinevaid Eestis ja selle lähiümbruses elavaid rahvusi;
- 2) tunneb ära ja nimetab oma rahvuskultuurile iseloomulikke tunnuseid ja tavasid;
- 3) suhtub avatult teiste kultuuride esindajatesse.

1.4.9. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses, kus kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

1.5. Liikluskasvatus

Liikluskasvatus on koolis korraldatud Vabariigi Valitsuse määruse „Laste liikluskasvatuse kord“ (20.10.2011 nr 136) alusel.

Laste liikluskasvatus on laste liiklusohutuslaste hoiakute kujundamine ja käitumise mõjutamine ning liiklusoskuste arendamine.

Liikluskasvatuse eesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on

- 1) ohutu liiklemise harjumused;
- 2) oskus tajuda liikluskeskkonda ning hoiduda käitumast teisi liiklejaid ohustavalt või liiklust takistavalt;

3) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina. Liikluskasvatuse käigus õpetatakse last tema arengust lähtudes ära tundma erinevaid ohuallikaid liikluses ning õpetatakse last kasutama ohutust tagavaid ja suurendavaid kaitsevahendeid (helkur, helkurvest, turvavöö, jalgratturi kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed).

Kooli õppekavas on liikluskasvatust käsitletud läbiva teema „Turvalisus ja tervis“ raames (vt punkt 1.4.3), kus on välja toodud taotletavad pädevused. Liikluskasvatuse sisu on jagatud inimeseõpetuse ainekavasse ja klassijuhatajatundides käsitletavate teemade hulka. Läbiva teemana käsitletakse liiklusohutust kõikides õppeainetes.

Liikluskasvatusalane tegevus kavandatakse kooli üldtööplaanis, aineõpetajate töökavades, tegevuskavades ja klassijuhatajate tööplaanides.

1.6. Ülekooliliste projektide (ürituste) kavandamise põhimõtted koolis

Iga õppeaasta alguses kavandatakse ülekoolilised ja koolidevahelised projektid (üritused) kooli üldtööplaanis. Projekt (üritus) on ühekordne, tähtajalise, piiratud ressursidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtud töö.

Kool kavandab ülekoolilisi projekte lähtuvalt kooli arengukavast, põhieesmärkidest, traditsioonidest, spordi- ja huvitegevusest.

Koostöö teiste koolidega ja ettevõtetega on igati kasulik. Kogemusi tuleb hankida nii Eestist, kui ka välismaalt.

Ülekoolilised projektid (nt tervisepäevamatkad, Eesti Eriolümpia raames toimuvad võistlused, jõulunäidend, sõprusühendused Kammeri, Kuldre, Ämmuste, Kiigemetsa, Valga Jaanikese Kooli ja teiste koolidega) toetavad sotsiaalsete, suhtlus- ja ettevõtlikkuspädevuste omandamist.

Koolidevahelistes projektides osalemisel soovib kool keskenduda õpilastes väärtus-, sotsiaalsete, õpi-, suhtlus- ja ettevõtlikkuspädevuste arendamisele. Ühistegevused Valga Jaanikese Kooliga võimaldavad mõista vene rahvuse omapära ja kultuuri. Õppekursioonide läbiviimisega, muuseumide külastamisega saame rikastada ja täiendada ainekavades õpitut (kodulugu, ajalugu, elu- ja olustikuõpe ning loodusõpetus). Erinevad projektid võimaldavad huvi tunda Eesti mineviku vastu, osalemine suurendab õpilaste õpimotivatsiooni.

1.7. Õppe- ja kasvatustöö korraldus

1.7.1. Õppeaasta ja õppeperiood

Õppeaasta algab 1.septembril ja lõpeb 31.augustil järgmisel aastal.

Õppeperioodi pikkus on 175 õppepäeva.

Õppeaeg jaguneb kolmeks trimestriks, õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega.

Koolivaheajad kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega igaks õppeaastaks.

1.7.2. Õppekorralduse põhialused

Õppetöö toimub põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel – lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe tasemel.

Koolis rakendatakse traditsioonilist klassiõpet erimetoodikate alusel. Koolis on liitklassid.

Õppetöö toimub eesti keeles. Vajadusel kasutatakse alternatiivkommunikatsiooni vahendeid.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted, rõhuasetused ning taotletavad pädevused on lihtsustatud õppes kirjeldatud klasside, toimetulekuõppes ning hooldusõppes arengutasemete kaupa.

Õppe- ja kasvatustöö toimub vastavalt kinnitatud kooli päevakavale ja tunniplaanile.

Õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel juhendatakse kooli ja õpilaskodu kodukorrast.

1.7.3. Õppe- ja kasvatustegevusega taotletavad pädevused

Õppe- ja kasvatustegevuse pädevused seovad üldeesmärke aine-eesmärkidega, õpitegevust koolis ja tegevust väljaspool ainetunde.

Pädevusi kujundatakse kõikide ainete õpetamise käigus ning tunni- ja koolivälises tegevuses (sh vanemate mõjutamisel).

Õpitavate oskuste valdkonnad

1. Õpioskused ehk sotsiaalse kogemuse omandamise viisid: koostegevus, matkimine, ülesande sooritamine näidise järgi, sooritamine sõnalise juhendi järgi, õpitegevuse iseseisev korraldamine, teabe hankimine, s.h. olulise eraldamine ebaolulisest.

2. Suhtlemisoskused: oskus kuulata ja aru saada, kontakti loomine, osalemine dialoogis, oma mõtete väljendamine, rollide ja situatsioonide arvestamine suhtlemisel, oskus osutada abi ja vajadusel küsida abi.

3. Ainealased oskused: olulisemad on lugemine, kirjutamine, arvutamine naturaalarvudega, orienteerumine tekstis.

4. Tööoskused: tööoperatsioonide valdamine, töö kavandamine ja plaani järgi sooritamine, tulemuste kontrollimine ja hindamine, orienteerumine elukutsete ja tööturu nõuetes.

5. Vaba aja veetmise oskused: tegevuste valik, olme korraldamine, lõõgastusoskus jne.

Pädevusnõudeid konkretiseeritakse klassi ainekavades ning individuaalõppekavades õpetuse ülesannetena trimestrite kaupa.

1.7.3.1. Lihtsustatud õpe

1.–2. klassis on õppetegevuse ülesandeks kujundada, et õpilased omandaksid igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused. Toetatakse õppimisele – lugemisele, kirjutamisele, arvutamisele jne.

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja küsimustele vastata;
- 2) oskab ühistegevuses kontakteeruda, abi paluda ja kaaslastele abi osutada;
- 3) oskab tuttavas situatsioonis viisakalt käituda;
- 4) suudab osaleda klassi ühistegevustes;

- 5) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 6) suudab ennast väljendada 3 – 4 sõnaliste lihtlausetega; eristab praktiliselt oma-võõrast-ühist;
- 7) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, oskab märgata puhtust;
- 8) hindab käitumisakte *õige-vale, meeldib-ei meeldi* –tasandil;
- 9) oskab märgata ilu;
- 10) täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju, näidise ja (omandatud oskuste piirides) suulise korralduse järgi;
- 11) eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- 12) orienteerub paberilehel, raamatu leheküljel;
- 13) võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- 14) orienteerub *ööpäevas ja aastaagades*;
- 15) suudab kokku viia eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- 16) kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
- 17) valib ja kasutab abivahendeid praktilise ülesande lahendamisel, lahendab analoogiaülesandeid kujutluses, suudab kontrollida oma töö resultaati etaloni (näidise) järgi;
- 18) arvutab 20 piires.

3.– 5. klassi ülesanne on õpilased ette valmistada uute õppeainete ja ainetooria elementide õppimiseks ning tööoskuste omandamiseks mingil tööalal.

Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis, vaatlus- ning võrdlusoskus jm omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada järgmistes klassides ülesannete täitmisel, st ainealaste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Õpioskustest omandab sel etapil olulise tähtsuse kõne: sisekõne kujunemine ja selle pinnal kõne reguleeriva ja kavandava funktsiooni arenemine. Peamiseks õppeviisiks on praktiline harjutamine. Soovitav on üldõpetuse ja aineõpetuse kombineeritud variant. Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskusi. Õpitoimingute kujundamisel pööratakse tähelepanu ülesandes orienteerumisele ja järelkontrollile.

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) alustab ja jätkab dialoogi;
- 2) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslasi;
- 3) oskab viisakalt käituda koolis ja avalikes kohtades, tunneb lihtsamaid kombeid;
- 4) püüab konflikte rahulikult lahendada;
- 5) suudab ennast arusaadavalt väljendada, sh lühitekstide abil;
- 6) mõistab *oma –võõras-ühine* tähendust ja käitub vastavalt;
- 7) hoiab kodus ja koolis puhtust ja korda;
- 8) arvestab käitumisaktide hindamisel teadaolevaid motiive ja tingimusi, suudab nimetada käitumisaktis ilmnevat iseloomujoont;
- 9) suudab kirjeldada oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- 10) suudab eristada fantaasiat ja reaalsust;
- 11) hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- 12) täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- 13) oskab osaleda ühistöös ja õppida üksi klassis ning kodus;

- 14) oskab sihipäraselt vaadelda, objekte ja nähtusi võrrelda ning rühmitada, kui rühmitusalus on antud;
- 15) orienteerub ruumisuhetes ja ajas;
- 16) oskab lugeda õppeteksti, orienteerub õpitud tekstis, kujutab ette kirjeldatud objekte ja situatsioone;
- 17) eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- 18) kasutab õpiülesannete täitmisel tuttavaid abivahendeid, sh lihtsaid skeeme ja sümboleid;
- 19) oskab kirjeldada oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- 20) oskab oma õpiülesandeid nõuete kohaselt vormistada.

6. – 7. klassi ülesandeks on õpilased ette valmistada iseseisvaks ja tööeluks. Õppetegevusse lisanduvad praktilise harjutamise kõrvale aineteooria elemendid. Täienevad õpiharjumused, arusaamine vaimse pingutuse vajalikkusest. Oluline on õpitu seostamine igapäevaeluga. Kõige mahukamaks õppeaineks on klassides tööõpetus. Omandatakse õpitavate töövaldkondade peamised operatsioonid, kujuneb oskus oma tööd planeerida ja kontrollida. Areneb võime end tööprotsessis füüsiliselt pingutada, kujuneb harjumus täita tööohutusreegleid. Seega luuakse eeldused jätkuvaks võimetekohaseks ametiõppeks.

Õpilastel ei ole veel piisavalt sotsiaalseid kogemusi ega väljakujunenud eetilisi tõekspidamisi. Õpetajad aitavad õpilastel mõista inimeste psühholoogilisi erinevusi. Tähtis on läbi mängida konfliktolukordi ja otsida neile lahendusi, õpetada noored teistega arvestama ning kujundada tolerantsust teiste arvamuste suhtes. Tähelepanu keskpunktis olgu suhted perekonnas ja töökollektiivis. Suurenema peaksid iseseisvus ja vastutus.

6. – 7. klassis muutub õppetegevus ainekesksemaks, algab loodusõpetuse, maateaduse ja ajaloo õppimine. Sel etapil omandatakse ladus lugemine ja oskus kasutada õppetekste teadmiste omandamisel, oskus teha märkmeid. Suureneb kutseõppe osakaal. Arenevad kõne tunnetuslik ja reguleeriv-planeeriv funktsioon, mis võimaldavad omandada lihtsamaid teooriaid ning toetada õppimisülesannete täitmisel reeglitele, suureneb iseseisva töö osa.

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) suudab astuda kontakti koolis ja väljaspool kooli;
- 2) suudab ühistegevuses täita erinevaid ülesandeid, käituda vastavalt rollile;
- 3) käitub viisakalt, tunneb kombeid;
- 4) hoidub vägivallast, aitab kaaslasi ja kutsub neid korrale;
- 5) oskab oma seisukohta rahulikult kaaslastele selgitada;
- 6) suudab objektiivselt hinnata kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest;
- 7) oskab kirjeldada oma käitumist ning püüab seda hinnata ja vajadusel korrigeerida;
- 8) püüab kujundada ilu enese ümber;
- 9) suudab tegutseda vastavalt päevakavale;
- 10) tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja püüab neid järgida;
- 11) mõistab töö vajalikkust;
- 12) valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: orienteerub ülesandes, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust;
- 13) oskab iseseisvalt kasutada õpitud õppimisvõtteid ja tuttavaid abivahendeid;
- 14) suudab õpitud erialal täita tööülesandeid, kasutada juhendaja abi;
- 15) oskab märgata oma õpiraskusi, küsida raskuste puhul abi ja seda kasutada;

- 16) suudab vaatluse põhjal teha järeldusi;
- 17) loeb ladusalt, suudab leida informatsiooni oma teadmiste vastavast tekstist;
- 18) suudab kirjeldada oma praktilist ja vaimset tegevust;
- 19) valdab praktiliselt emakeele grammatikat, suudab luua teksti;
- 20) teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast;
- 21) oskab lugeda lihtsat plaani, kaarti, tabelit.

7. – 9. klassiga jõuab õpilane põhihariduse omandamiseni. Pedagoogide ülesandeks on aidata õpilastel sotsialiseeruda, omandada tööoskused, noored jõukohaseks kutseõppeks ja /või tööks ette valmistada.

Sotsialiseerumise käigus peab õpilastel kujunema õige arusaam oma võimetest ja perspektiivist tööturul. Oluline on omandada oskus suhelda töökollektiivis ja perekonnas ning eetilistele tõekspidamistele vastavad käitumisharjumused, õppida orienteeruma lihtsamates konfliktolukordades, hakata mõistma rühma- ja isikuhuvide vahekorda ning vajadust seista vastu sotsiaalsele manipuleerimisele, tunda oma õigusi ja kohustusi kodanikuna.

Tööõpetuses on oluline positiivse töösuhetumise kujundamine. Õpilased harjuvad tahtepingutusega, omandatakse töövaldkondade alusoskused (tööoperatsioonid, töö kavandamine, töö kirjalike instruksioonide järgi, tulemuste kontroll). Suureneb õpilaste iseseisvus ja vastutustunne.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab suhelda vastavalt olukorrale, suudab partneriga arvestada;
- 2) järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- 3) oskab oma soove esitada, seisukohti selgitada, osaleda arutelus ja arvestada teisi;
- 4) oskab orienteeruda lihtsamates eriolukordades, suudab vastu astuda ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetiliselt ja/või õiguslikult valedale ettepanekutele oma teadmiste ulatuses;
- 5) oskab arvestada rühmahuvide ja isiklikku huvi, püüab kinni pidada kokkulepetest, sh perekonnas, tunneb vastutust oma tegude eest;
- 6) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab oma õiguste eest seista, püüab lahendada konflikte seadusi ning moraalnorme arvestades;
- 7) tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna;
- 8) oskab luua ja hoida ilu enese ümber;
- 9) hindab õigesti oma võimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus, sh tööturul;
- 10) täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas;
- 11) valdab iseseisvaks eluks vajalikul määral lugemist, kirjutamist, arvutamist ning tekstiloomet, mõistab kõneleja kavatsusi ja allteksti, orienteerub tarbekeemias ja – füüsikas;
- 12) kasutab omandatud töövõtteid;
- 13) oskab kasutada jõukohaseid teabevahendeid;
- 14) mõistab ülesandes õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutades omandatud töövõtteid;
- 15) oskab konspekteerida ja koostada tarbekirja;
- 16) mõistab tavategevustes ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid.

1.7.3.2. Toimetulekuõpe

Pädevused arengutasemeti kirjeldavad õppija eeldatavat sotsiaalset, kognitiivset ja isiksuslikku arengut. Kõiki pädevusnõudeid kohandatakse, konkretiseeritakse individuaalses õppekavas.

Taotletavad pädevused I arengutasemel

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) eristab objekte ja nende kujutisi värvuse, suuruse või otstarbe järgi;
- 2) tajub lihtsamaid ruumisuhteid (*all, peal, ees, taga, kõrval*);
- 3) tegutseb lihtsate korralduste ja eeskuju järgi;
- 4) oskab mänguasja või didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- 5) tunneb enamasti ära õpitud sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste tähistamiseks;
- 6) otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- 7) sooritab liigutusi eeskuju järgi, muutes liigutuste rütmi ja tempot; koordineerib silma ja käe koostööd; jälgib liikumisobjekti;
- 8) suudab oma põhivajadusi ja soove väljendada žestide ja/või sõnadega;
- 9) aktsepteerib iseennast;
- 10) hindab tuttavaid tegevusakte *õige – vale* põhimõttel;
- 11) kasutab tuttavates situatsioonides meelde tuletamisel õpitud käitumismalle;
- 12) tunneb ära omad asjad;
- 13) tunneb ära ohusituatsioonid ja hoidub neist;
- 14) orienteerub ööpäeva osades;
- 15) säilitab õppeülesannete täitmise ajal suunatult tähelepanu (kuni 3 min).

Taotletavad pädevused II arengutasemel

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) orienteerub nädalarütmis ja aastaaegades;
- 2) kõneleb oma tegevusest ülesande täitmise käigus;
- 3) orienteerub vihikulehel ja tahvilil;
- 4) käitub viisakalt koolis ja avalikes kohtades, tunneb kombeid;
- 5) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse (meeldetuletamisel);
- 6) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, aktsepteerib koolikaaslast;
- 7) palub abi keerulistes olukordades;
- 8) sooritab eneseteeninduse toimingud vastavalt omandatud kogemusele;
- 9) oskab vajadusel valida kahe või enama võimaluse vahel;
- 10) täidab lühikesi ja arusaadavaid korraldusi harjumuspäraselt tegutsedes, kommenteerib suunatult tegevust (*mida teeb?, mida?, millega?, kus?*);
- 11) eristab tuttavates situatsioonides põhjus-tagajärg suhteid;
- 12) oskab hinnata konfliktsituatsiooni täiskasvanu abiga;
- 13) tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – keeleüksus;
- 14) hindab tuttavaid tegevusakte põhimõttel *õige – vale, meeldib – ei meeldi*;
- 15) säilitab õppeülesannete täitmise ajal tähelepanu (kuni 5 min).

Taotletavad pädevused III arengutasemel

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) oskab vaadelda nähtusi ja objekte ning neid võrrelda;
- 2) klassifitseerib ja rühmitab etteantud üldistusgrupi järgi; kasutab vastavaid üldistavaid sõnu;
- 3) orienteerub ööpäevarütmis ja kellaajas;
- 4) eristab tuttavates olukordades ja oma tegevuses põhjust ja tagajärge;
- 5) saab aru lihtsast plaanist ja tabelist;
- 6) oskab kirjeldada oma tegevust selle käigus ja hiljem;
- 7) suudab tegutseda vastavalt päevakavale;
- 8) suudab oma soove ja vajadusi arusaadavalt väljendada;
- 9) oskab küsida abi raskuste puhul ja seda abi kasutada;
- 10) oskab valida juhendamisel vaba aja sisustamise võimaluste vahel ning tegutseb sellele vastavalt;
- 11) oskab tuttavates situatsioonides valida sobivat käitumismalli, lähtudes motiividest *tahan – on vaja – peab, tohin – ei tohi*;
- 12) käitub viisakalt ja tunneb kombeid; teab põhilisi viisaka käitumise reegleid pidudel ja avalikes kohtades;
- 13) suudab täita erinevaid ülesandeid, käituda vastavalt rollile;
- 14) mõistab „oma-võõras-ühine” tähendust ja käitub vastavalt;
- 15) püüab hoiduda loodust kahjustamast hoidub vägivallast;
- 16) suudab jõukohaste õppe- ja tööülesannete täitmise ajal olukorrast sõltuvalt tähelepanu ümber lülitada ja säilitada;
- 17) säilitab töömälus kuni 5 objekti järjestuse;
- 18) suudab ligikaudu ette kujutada tuttava toimingu sooritamiseks kuluvat aega, orienteerub kellaajas vähemalt pooltunni täpsusega, seostab kalendrikuu ja aastaaja.

1.7.3.3. Hooldusõpe

I arengutasemel orienteerub hooldusõppe õpilane ümbritsevas ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega, luua eeldused geštalt-taju kujunemiseks. Õppetegevuse vorm ja sisu on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga kõigil kolmel arengutasemel, sõltuvalt arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.

Taotletavad pädevused I arengutasemel

I arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) märkab läheduses olevaid objekte;
- 2) tunneb ära temaga tegelevad inimesed;
- 3) sooritab stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel;
- 4) tajub lähiümbruses asetsevaid objekte (sh erisugusel taustal);
- 5) tunneb enamasti ära tuttavad žestid;
- 6) hoiab kättepandud esemeid, haarab esemeid (ühe/kahe käega), manipuleerib nendega ja laseb käest lahti;
- 7) reageerib kontaktile (hää, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja hääliitsustega, otsib mõnikord kontakti;
- 8) stereotüüpsetes situatsioonides märkab talle suunatud kontaktipüüdlust, reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale;

- 9) annab märku mõnest oma põhivajadusest;
- 10) suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek);
- 11) sooritab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust füüsilise abiga;
- 12) liigub talle omasel viisil;
- 13) orienteerub tuttavas igapäevases keskkonnas;
- 14) püüab enda riietamisele kaasa aidata;
- 15) proovib mõnda riietuseset/peakatet seljast/peast ära võtta;
- 16) istub toetatuna või iseseisvalt.

II arengutasemel on õpilaste juhitavaks tunnetustegevuseks kohanemine ümbritsevaga geštalitajule toetudes ja oma keha seisundi tajumine. II arengutaseme põhitaotlus on õpitud lihtsate toimingute sooritamise stereotüüpses situatsioonis, mõne abivahendi kasutamine suunatult. II arengutasemel on rõhuasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegevusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamise abiga, mõnede sooritamise iseseisvalt.

Taotletavad pädevused II arengutasemel

II arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja tunneb ära 2 – 3 objekti hulgast mõne tuttava objekti;
- 2) matkib üksikuid liigutusi;
- 3) tajub objekte eri meeltega, märkab 2 – 3 eristavat tunnust;
- 4) tegutseb sihipäraselt mõne tuttava esemega;
- 5) reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (žestid, sõnad, pildid jne);
- 6) annab oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) arusaadavate keeleliste ja/või alternatiivsete vahenditega märku;
- 7) täidab mõne lihtsa viibetega saadetud korralduse;
- 8) märkab enda kõrval teist last ja/või täiskasvanut;
- 9) tunneb ära mõne riietuseseme otstarbe;
- 10) näitab riietamisel üles mõningat initsiatiivi;
- 11) kasutab (meeldetuletamisel) lihtsaid õpitud käitumismalle;
- 12) osaleb eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid iseseisvalt.

III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel määral kujunema analüütiline tajus, põimudes mälu kujutlustega. III arengutaseme põhitaotlus on omandatud praktilise toimingute ahela sooritamise variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond). Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva liigutuse, alustatud koostegevuse, piktogrammi vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.

III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste oskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteenindusse: harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisvasooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toimingute iseseisev sooritamine.

Taotletavad pädevused III arengutasemel

III arengutaseme lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja tunneb oma kogemustele toetudes ära objekti selle funktsiooni järgi (sh varieeruvates tingimustes);
- 2) mõistab ööpäeva ja koolinädala rütmi igapäevaste korduvate tegevuste kaudu;
- 3) tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid;
- 4) koordineerib (vajaduse korral abiga) sõltuvalt tegevusest oma liigutusi ja liikumist ruumis;
- 5) reageerib adekvaatselt tuttavatele ohusituatsioonidele;
- 6) kasutab tuttavat tegevusvahendit varieeruvates tingimustes;
- 7) reageerib adekvaatselt lähtuvalt situatsioonist suhtlemises kasutatavatele vahenditele (sh varieeruvates olukordades);
- 8) mõistab situatiivseid repliike ja vastab neile oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires;
- 9) teatab arusaadavalt oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) keelelisi ja/või alternatiivseid vahendeid kasutades;
- 10) säilitab tähelepanu harjumuspärasest tegevuses (mõnest osatoimingust koosnev ahel);
- 11) reageerib ja vastab adekvaatselt arusaadavatele korraldustele;
- 12) saab hakkama mõne riietuseseme selgapaneku või äravõtmisega;
- 13) vastab *kas*-küsimusele õpitud viisil;
- 14) sooritab eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires iseseisvalt;
- 14) ületab eettuleva takistuse õpitud viisil.

1.8. Hindamise korraldus

Hindamise alused

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Hindamise põhimõtted

Hindamine lähtub õppe- ja kasvatustöö eesmärkidest.

Hindamismeetodid on selged kõikidele osapooltele (mida hinnatakse ja milliseid hindamisvahendeid kasutatakse).

Hindamiskriteeriumid on õpilastele selged.

Hinne peab olema objektiivne, õpilaste võimeid ja arengut arvestav.

Hindamise planeerimisel arvestatakse oodatavaid õpitulemusi lähtuvalt järgmistest kriteeriumidest:

1. Aine norm – milliseid teadmisi peab teadma.
2. Sotsiaalne norm – klassi tase.
3. Individuaalne norm – õpilase võimed, pingutus.

Hindamise eesmärk lihtsustatud õppes on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamiseks;
- 6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamise eesmärk toimetulekuõppes on:

- 1) motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama ja märkama oma tulemuse vastavust näidisele või etalonile;
- 2) mõjutada õpilase võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist;
- 3) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel;
- 4) anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikast.

Hindamise eesmärk hooldusõppes on:

- 1) anda õpilasele kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta;
- 2) anda õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikast.

1.8.1. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

1.8.1.1. Teadmiste ja oskuste hindamine lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppes õppivate õpilaste ainealaste teadmiste ja oskuste vastavust õppekava nõuetele hinnatakse 1. klassis kirjalike kirjeldavate sõnaliste hinnangutega, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Alates 2. klassist hinnatakse numbriliselt viiepallisüsteemis.

Lihtsustatud õppe lisa-aastal kasutatakse mitteeristatavat hindamissüsteemi (arvestatud/mittearvestatud).

Hindamisel viiepallisüsteemis:

- 1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral;
- 2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- 3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õppekava nõuetele, kuid esineb puudusi ja vigu;
- 4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpitulemus on osaliselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb olulisi puudusi ja vigu;
- 5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viiepallisüsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 85–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 65–84%, hindegaga „3” 40–64%, hindegaga „2” 20–39% ning hindegaga „1” 0–19%.

Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõnepuudega õpilase kirjalikke töid, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist ravi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Kirjalike tööde hindamisel diferentseeritult arvestatakse õigekirja häirele omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks. Kui hindamisel kasutatakse punktiarvestust, on hinde „3“ alumine norm 35 % maksimaalsest võimalikust punktide arvust. Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks

1.8.1.2. Teadmiste ja oskuste hindamine toimetulekuõppes

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub toimetulekuõppes õppiva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast. Õpilasel peab olema võimalus saada jõukohases töös võimetekohase osalemise ning töö tulemuse kohta konkreetne positiivne hinnang.

Hindamine toimetulekuõppes toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel. Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse 1. klassis kirjalike kirjeldavate sõnaliste hinnangutega, alates 2. klassist sõnaliste hinnangutega kolmepallisüsteemis.

Õpilase arengule antakse hinnang „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“ või „ei tule toime“. Hinnangut „tuleb toime“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“, „tuleb rahuldavalt toime“ või muul viisil.

Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.

1.8.1.3. Teadmiste ja oskuste hindamine hooldusõppes

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub hooldusõppel oleva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus on seotud tema individuaalseid iseärasusi arvestava õpikeskkonnaga. Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.

Pädevuste saavutatud taset hinnatakse kahel viisil:

- 1) toimingute sooritamisega kaasnev või sellele vahetult järgnev emotsionaalne hinnang, mille põhieesmärk on motiveerida õpilast osalema tegevuses ja täitma jõukohaseid lihtsaid ülesandeid;
- 2) suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevate täiskasvanute jaoks.

Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid.

Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“ ja „ei tule toime“. Hinnangut „tuleb toime“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“, „tuleb rahuldavalt toime“ või muul viisil. Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime

sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.

Pedagoog eesmärgistab iga õpilase potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid. Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

1.8.2. Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine perioodihinneteks ja perioodihinnete koondamine aastahinneteks.

Kokkuvõtivateks hinneteks on perioodihinded/hinnangud ja aastahinne/hinnang.

1. Perioodihinded/hinnangud pannakse õppeainetes välja iga trimestri lõpus, kokku kolm korda õppeaastas.

2. 1. klassis kasutatakse kokkuvõtva hindamisena iga trimestri lõpus toimuvat kokkuvõtivate kirjeldavate kirjalike hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvas hinnangus peab selgelt kajastuma, kuid võrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

3. Toimetuleku- ja hooldusõppes lisatakse kokkuvõtvale hinnangule „tuleb toime“ või „tuleb toime abiga“ õpilase arengu hinnangut täpsustav kirjalik kirjeldav hinnang.

4. Toimetuleku- ja hooldusõppes viitab hinnang „ei tule toime“ vajadusele muuta individuaalset õppekava ning kokkuvõtval hindamisel seda ei kasutata.

5. Kui lihtsustatud õppel olevale õpilasele on õppeaine perioodihinne jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk“.

6. Lihtsustatud õppe õpilasele, kelle perioodihinne on „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäetud välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugimeede vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata tal omandada nõutavad teadmised ja oskused.

1.8.3. Käitumise ja hoolsuse hindamine

1.8.3.1. Käitumise ja hoolsuse hindamise korraldus

Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on motiveerida ja suunata õpilast:

- 1) järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
- 2) täitma kooli kodukorra nõudeid;
- 3) täitma õpiülesandeid ning kohustusi.

Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja kasvatajatega.

Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse igal trimestril.

Õpilaste käitumist ja hoolsust ei hinnata hooldusõppel olevatel lastel. Käitumis- ja hoolsushinded märgitakse e-Kooli päevikusse, e-tunnistusele ja õpilasraamatusse.

Käitumise aastahindeks pannakse “mitterahuldav” kooli õppenõukogu otsuse alusel. Selleks esitab klassijuhataja õppenõukogule põhjenduse, milles on arvestatud ka aineõpetajate ja kasvatajate seisukohti ning ettepanekuid.

1.8.3.2. Käitumise hindamine

Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ja väljaspool kooli (õppereisid, ekskursioonid, võistlused, teatriskäigud jm).

1. Käitumishindega “eeskujulik” hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
2. Käitumishindega “hea” hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid.
3. Käitumishindega “rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi (suitsetamine, ropendamine), mistõttu ta vajab õpetajate ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
4. Käitumishindega “mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajale ega lastevanemate nõudmistele. Õpilase käitumise võib hinnata “mitterahuldavaks” ka põhjuseta puudumise korral või üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest. “Mitterahuldava” hinde põhjus kantakse e-Kooli tunnistusele. “Mitterahuldava” hinde kinnitab õppenõukogu.

1.8.3.3. Hoolsuse hindamine

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppimisse ja ülesannete täitmisse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

1. Hoolsushindega “eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on ülesannete täitmisel püüdlük, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
2. Hoolsushindega “hea” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt.
3. Hoolsushinde “rahuldav” saab õpilane, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid ja muid kohustusi, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.
4. Hoolsushindega “mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli tegemata oma kodused õpiülesanded ning muud kohustused koolis ja kodus.

1.8.4. Järgmisesse klassi üleviimine ja õpilase täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmine

Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.

Täiendav õppetöö määratakse õpilasele, kellel aastahinne on puudulik või nõrk, kes on pikka aega koolist puudunud, kellel sõnaline hinnang on puudulik või nõrk.

Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib lihtsustatud õppe õpilase jätta erandjuhul klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või

samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

Õpilane, kelle käitumise aastahinne on “mitterahuldav”, viiakse üle järgmisesse klassi, kui ta õppeedukus on vähemalt rahuldav.

Järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu. Õpilane viiakse järgmisse klassi üle enne viimase õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes on jäetud täiendavale õppetööle ja sooritab selle, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 30. augustiks. Õpilane, kellele on koostatud individuaalne õppekava arvestatakse klassi üleviimisel individuaalsest õppekavast tulenevaid erisusi.

1.8.5. Lõpueksamite sooritamine ja põhikooli lõpetamine

Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppiv õpilane sooritab kooli lõpetamiseks lõpueksamid. Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

Õppenõukogu otsusega antakse põhikooli lõputunnistus lihtsustatud õppekavaga õpilasele, kui õppeainete aastahinded on vähemalt rahuldavad ning kes on kõik lõpueksamid sooritanud positiivselt.

Lihtsustatud õppekava õpilasele, kellel on kuni kahes õppeaines aasta- või lõpueksamihindeks „nõrk“ või „puudulik“, antakse põhikooli lõputunnistus õppenõukogu otsusega pärast täiendava õppetöö või korduseksami sooritamist.

Lihtsustatud õppekava õpilasele, kellel on kuni kahes aines aasta- või lõpueksamihindeks „nõrk“ või „puudulik“, või kes ei ole suutnud täiendavat õppetööd või korduseksamit sooritada positiivselt, võib lapsevanema kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu anda põhikooli lõputunnistuse.

Toimetuleku- ja hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

1.8.6. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine

Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

1.8.7. Eriolukorrast tingitud erisused hindamisel ja põhikooli lõpetamisel 2019/2020 õppeaastal lihtsustatud õppes.

1. Eriolukorra algusest kuni õppeaasta lõpuni võib lihtsustatud õppes hindamisel kasutada kirjeldavat sõnalist hinnangut, millel puudub numbriline ekvivalent ning mida ei pea teisendama viiepallisüsteemis hinneteks. E-Kooli päevikusse märgitakse „arvestatud“/“mittearvestatud“.
2. Kokkuvõtva perioodihindena võib kasutada hinnangut „arvestatud“/“mittearvestatud“.
3. 2019/2020 õppeaasta lõpuni väljendatakse õppeaasta viimased aastahinded numbriliste hinnetena viiepallisüsteemis.
4. Eriolukorrast tingitud distantsõppe tõttu ei toimu lihtsustatud õppes käitumise ja hoolsuse kokkuvõtvat hindamist kolmanda perioodi lõpus. Käitumise ja hoolsuse hindamine kooliaasta õppetöö lõpus toimub kahe esimese trimestri hinnete põhjal.
5. 2019/2020 õppeaastal ei kohaldata põhikooli lõpetamisele Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava § 3 lõikeid 1 – 3 ning põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt rahuldavad.

Hoolekogu arvamus 30.04.2020 protokoll nr 2020-1-5/2

Õppenõukogu arvamus 22. 05.2020 otsus nr 12

1.9. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord

Kooli vastuvõtmisel annab lapsevanem kirjaliku nõusoleku koolivälise nõustamismeeskonna soovitude rakendamiseks.

Koolimeeskond jälgib õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandatakse õpet vastavalt õpilase individuaalsetele õpivajadustele. Õpilastele, kelle areng vajab toetust, rakendatakse vajadusel ja vanema nõusolekul täiendavaid õppekorralduslikke meetmeid või pakutakse tugiteenuseid.

1.9.1. Tugiteenuste rakendamine

Kooli tugisüsteem toetab kõiki kooli õpilasi nende õppeprotsessis. Tugisüsteemi ülesanne on püüda ennetada õpi- ja käitumisprobleeme ja võimalikult varakult välja selgitada, millist tuge õpilane vajab ning tugiteenuse kohene rakendamine. Tugisüsteem töötab õpilast nõustava ja toetava võrgustikutöö põhimõttel, mida koordineerib direktori poolt määratud hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija. Tugisüsteemis osalevad direktor, aineõpetajad, klassijuhatajad, sotsiaalpedagoog, kooli psühholoog, ravivõimlemise instruktor, õpilaskodu kasvatajad, logopeed, kooli meditsiinitöötaja, raamatukoguhoidja, huvijuht.

1.9.1.1. Logopeed

Logopeedilise töö eesmärgiks koolis on välja selgitada kõne- ja kirjutamispuudega õpilased, seejärel nende kõne- ja kirjutamisoskuste korrigeerimine.

Logopeedilise töö eesmärgid:

- 1) järjepidevus õpetamisel ja arendamisel;
- 2) positiivsus ja tunnustamine;
- 3) jõukohase tegevuse pakkumine;
- 4) individuaalsete iseärasuste arvestamine;
- 5) õigete võtete kasutamine õpetamisel;
- 6) kõnesoovi kujundamine ja kõnetakte pidev ergutamine;
- 7) kõne arenguks vajalike psüühiliste protsesside arendamine;
- 8) lugemisoskuse toetamine, teksti tähenduse ja mõtte mõistmise oskuse kujundamine;
- 9) loetava käekirja ja võimalikult veatu kirjaoskuse kujundamine.

Töö toimub kas tundide väliselt või emakeele tundide ajal. Logopeedilised rühmad moodustatakse õppeaasta alguses õpilaste kõne- ja kirjutamisoskuste analüüsi põhjal. Logopeed vestleb nii lapsevanemaga ja /või hooldajatega kui ka konsulteerib emakeele õpetajatega. Logopeed abistab kogu õppeperioodi vältel kõne – või kirjutamispuudega õpilasi, teeb koostööd õpetajate, kasvatajate ja klassijuhatajatega.

Logopeedi tunnis kasutatakse erinevaid arvutiprogramme ja omavalmistatud õppevahendeid.

Logopeedilised tunnid toimuvad igale rühmale 2 korda nädalas, lisaks individuaaltunnid. Kõneravitunni kestus rühmale on 45 minutit, individuaaltunnid 20 minutit.

Tundide kohta peetakse arvestust e-kooli päevikus. Õppeaasta lõpus tehakse kokkuvõtte ja analüüs, mis esitatakse ka õppenõukogule. Logopeedi hinnang kantakse ka Õpilase arengu jälgimise kaardile.

Logopeedilise abi andmine on kooskõlastatud kirjalikult lapsevanema või hooldajaga.

1.9.1.2. Ravivõimlemine

Ravivõimlemine (liikumisravi, massaaži, vesiravi, soolaravi, vibroakustiline teraapia) viiakse läbi õpilastele, kellel on liitpuue, rühihäired, lampjalgsus, komppöidsus, enurees, astma, südame-veresoonkonnahaigused, autistlikud käitumismudelid/jooned, erinevate haigustega kaasnevad füüsilised kõrvalekalded normist ning kes on selleks saanud pere- või eriarsti soovitusel ning. Ravivõimlemine on kehalistel harjutustel, asendravil, massaažil põhinev taastusravi osa.

Ravivõimlemise eesmärk on arendada, säilitada või taastada õpilase tugiliikumisaparaadi või organsüsteemi funktsionaalset võimet paremaks integreerumiseks elu- ja õpikeskkonda.

Ravivõimlemine sisaldab:

- 1) õpilase hindamist;
- 2) passiivset ja aktiivset liikumisravi (kehalisi harjutusi);
- 3) massaaži;
- 4) vesiravi;
- 5) manuaalset mobiliseerimist;
- 6) õigete liigutusmustrite juhendamist;
- 7) abivahendite kohandamist;
- 8) asendravi;
- 9) erinevate haiguste raviks loodud spetsiifilisi teraapiameetodeid;
- 10) soolakambrit;
- 11) ravivõimlemise alast nõustamist.

Ravivõimlemise tund kestab 30 minutit kuni 1 tund, vastavalt õpilase vajadusele ja individuaalsele iseärasusele planeeritakse individuaalsed ja grupitöö tunnid. Individuaalne tund ja/või grupid komplekteeritakse vastavalt diagnoosile (eriarsti soovitusel), õpilaste vanusele ja individuaalsetele iseärasustele. Läbi rütmika tundide kaasatakse ravivõimlemisse kõik toimetulekuõppe õpilased, kellega mängitakse erinevaid liikumismänge ning arendatakse kehalises kasvatuses (ja elus) vajalikke üldkehalisi võimeid (kõndimine, jooksmine, hüppamine, viskamine, ronimine). Ravivõimlemise tundide graafiku esitab ravivõimlemise instruktor õppealajuhatajale 2 nädalat peale õppetöö algust.

Ravivõimlemise tund kestab 30 – 45 minutit, vastavalt õpilase vajadusele ja individuaalsele iseärasusele.

Läbi rütmika tundide kaasatakse ravivõimlemisse kõik toimetuleku- ja hooldusklasside õpilased.

Ravivõimlemise instruktori töö kajastub päevikus, kuhu ravivõimlemise instruktor kannab tunni läbiviimise aja, tunnis osalenud õpilased ja tunni sisu. Korra õppeaastas kannab instruktor tehtud töö, õpilase edusammud ja soovitused õpilase arengu jälgimise kaardile. Õppeaasta lõpus esitab ravivõimlemise instruktor direktorile õppeaasta töö aruande.

1.9.1.3. Koolipsühholoog

Koolipsühholoog on haridusasutuses töötav vaimse tervise spetsialist, kes aitab muredega toime tulla. Koolipsühholoog lähtub lapse heaolust ja parimatest huvidest. Koolipsühholoog on olemas nii õpilaste, vanemate kui ka õpetajate aitamiseks.

Koolipsühholoogi ülesandeks on

- 1) õpilase psühholoogilist arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavate tegurite (psüühilised protsessid, isiksuseomadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused) hindamine;
- 2) õpilase nõustamine isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemis- oskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel;
- 3) õpilase toetamine ning vanema ja kooli personali nõustamine kriisisituatsioonist väljatulekuks toe korraldamisel;
- 4) vaimse tervise probleemide ennetamine koolis.

Koolipsühholoog kannab iga õppeaasta lõpuks tehtud töö tulemused ja ettepanekud iga lapse individuaalse jälgimise kaardile.

Koolipsühholoogi tööd reguleerivad ametijuhend, eetikakoodeks ja erinevad seadusandlikud aktid.

1.9.1.4. Sotsiaalpedagoog

Kooli sotsiaalpedagoog on erialase ettevalmistusega isik, kes aitab nõustamise kaudu mõista nii õpilastel, -vajadusel ka lapsevanematel, kui ka kooli töötajatel oma õigusi, positsiooni, kohustusi, teha otsuseid. Oma töös lähtub sotsiaalpedagoog inimõigustest, kutse- eetikast ja konfidentsiaalsuse nõudest.

Sotsiaalpedagoog teeb koostööd kooli meeskonna, kohalike omavalitsuste, koostööpartnerite ja lapsevanematega.

Sotsiaalpedagoog selgitab välja õpilaste koolist puudumiste põhjused ja koostöös lapsevanemate ning KOV sotsiaaltöötajatega leiab mooduseid õpilaste puudumiste vähendamiseks.

Sotsiaalpedagoog kogub andmeid ja analüüsib olukorda koolielu erinevates valdkondades eesmärgiga parendada eelkõige õpilaste heaolu koolis.

Sotsiaalpedagoog teeb ennetavat tööd koolikiusamise ja muu ebasoovitava käitumise ärahoidmiseks, pöördub direktsiooni poole ettepanekutega selle töö valdkonnas.

Sotsiaalpedagoog loob vajadusel õpilaste toetamiseks võrgustiku ning koordineerib selle toimumist.

Sotsiaalpedagoog esindab vajadusel kooli või õpilast ametkondades.

Sotsiaalpedagoog teavitab iga õppeveerandi lõpul lapsevanemaid suuliselt kas otsesel kohtumisel koolis, lapsevanema nõusolekul tema kodus või KOV sotsiaaltöötaja juures ja/või kirjalikult tema last puudutavatest mitterahuldavatest käitumisviisidest ning hinnetest.

Sotsiaalpedagoog dokumenteerib nii vähe kui võimalik õpilastega seonduvat, õpilasi ja lapsevanemaid puudutav informatsioon hoitakse koolis lukustatud kapis õpilase toimikus.

1.9.1.5. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija

HEV õppe koordineerija (HEVKO) ülesanded koolis:

- 1) toetab õpetajat töös õpilastega;
- 2) korraldab koostööd tugisüsteemi spetsialistide vahel, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ja jälgib/hindab õpiabi tõhusust;
- 3) suunab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmist;
- 4) tulenevalt vajadusest teavitab ja nõustab lapsevanemat, teeb ettepanekuid juhtkonnale vajalike meetmete rakendamiseks, koordineerib tugisüsteemi koostööd asutuses ning selle väliselt;
- 5) arutab õppeaasta lõpus või uue õppeaasta alguses klassijuhatajaga läbi õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile kantud soovitusel ja arenguvestluste käigus saadud teabe ning vanemate ettepanekud ja soovid;
- 6) analüüsib tugimeetmete rakendamise tõhusust ja teeb sellealast tööd õppeaasta viimases õppenõukogus kokkuvõtte;

Õpilase arengu toetamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad klassiõpetaja, aineõpetajad, õpilaskodu kasvataja ja õpilast toetanud tugispetsialistid aprillikuus õpilase õppeaasta vältel toimunud arengut ja toimetulekut.

1.9.1.6. Individuaalne õppekava

Urvaste Koolis õppimise ja õpetamise protsessi üldsuunad on määratletud põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas, kooli õppekavas ja ainekavades.

Nimetatud õppekavad on õpetaja töökavade koostamise aluseks. Klassi töökavadest ja ainekavades lähtudes on koostatud individuaalne õppekava (IÕK).

Individuaalne õppekava loob erivajadustega õpilastele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. See koostatakse vajadusel õpilastele, kes teistest oluliselt erinevad oskuste ja võimete poolest, kes vajavad kooli ainekavast erinevat õppesisu ja tingimusi kas osaliselt või täielikult mõne või kogu aine/ainelõigu õppimisel või õpitegevuse ja käitumise suunamisel. Individuaalse

õppekava (LÕK, TÕK, HÕK) nõuded võivad kooli õppekavaga võrreldes olla lihtsustatud või kõrgendatud.

Individuaalne õppekava koosneb järgmistest osadest:

- 1) üldised andmed õpilase kohta;
- 2) õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus ja õpilase tervisliku seisundi kirjeldus;
- 3) erisuses õppesitus ja õpitulemustes;
- 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe läbiviimise eritingimused, sh õppevara kohta.
- 5) õpitulemuste ja arengu hindamise kord, sh hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja vahendid;
- 6) individuaalse õppekava rakendamise aeg;
- 7) individuaalse õppekava koostamise ja täitmise seotud isikud ja nende kohustused;
- 8) aineõpetajate töökavad.

Individuaalse ainekava realiseerimisel arvestatavad nõuded

- 1) õppimise ja õpetamise võimalikult konkreetsete ülesannete sõnastamine kindlaks perioodiks (vähemalt trimestriks);
- 2) eeldatavad õpitulemused trimestri (õppeaasta) lõpuks, so üldistus töökavas fikseeritud eeldatavatest õpitulemustest;
- 3) tegevuskava realiseerimine koostöös pedagoogi(de), teiste vajalike spetsialistide, kasvataja, lapsevanema ja lapsega, sh probleemi pidev arutelu;
- 4) määratletakse IÕK lõpetamine või jätkamise vajadus ja viimasel juhul seatakse uued ülesanded uueks õppeaastaks;
- 5) hindamine ja/või hinnangu andmine.

Hindamine toimub nii protsessihindamisena kui ka arvestuslikult tegevuse (teema) lõppedes.

Hinnang sisaldab eesmärgi täitmise analüüsi, seega kirjeldab õpetamise efektiivsust.

Individuaalne õppekava koostatakse ja realiseeritakse vajalike spetsialistide koostööna.

Klassi- või aineõpetaja – individuaalse õppekava mõtte algataja. Algataja täidab IÕK realiseerimisel juhtivat rolli. Teised lapsega tegelevad spetsialistid (valitakse koostöösse vastavalt vajadusele) – **logopeed, koolipsühholoog**.

Lapsevanem kui osapool (kooli partner) ja aktiivne osaleja oma lapse individuaalse õppekava realiseerimisel. Kodu ja kool ei ole õpilase võimete suhtes alati ühel meelel, sest õpilase pädevus võib olla koolis ja kodus erinev. Sellisel juhul on vaja erinevusi mõista ja ehitada sild erinevate arvamuste vahele. See eeldab teineteise kogemuste respektierimist ja tõsist suhtumist nendes.

Õpilase jaoks on vaja muuta õpetamine ja õppimine mõtestatud tegevuseks, õpitulemused konkreetseks ja mõõdetavaks. Pedagoogi ülesandeks on lapse olemasolevaid teadmisi, oskusi ja huvisid “ära kasutada” ja luua pinnas, et lapsel endal tekiks huvi õppimise vastu. Õpetaja ülesandeks on tekitada õpilases huvi õppimise vastu, selgitada õpetamise eesmärgid, analüüsida pidevalt õpitulemusi, st. selgitada, mis õnnestus, tänu millele õnnestus; mis ei õnnestunud, mis on ebaõnne põhjuseks jne.

Oluline on, et koostööpartnerid väärtustaksid tegevuskava koostades ja realiseerides õpilase isiklike huvisid, enesehinnangut, tundemaailma, tema teadmisi ja kogemusi ning suudaksid arvestada lapse seisukohti ja mõtteid õpetatava/õpitava osas.

1.10. Huvitegevus

Huvitegevuse eesmärgid on:

- 1) kasutada ära kõik võimalused õpilaste arendamisel ja kasvatamisel;
- 2) sisustada huvitegevusega õpilaste vaba aega võimetekohaselt;
- 3) huvitegevus arendab ja annab teadmisi toimetulekuks edaspidises elus;
- 4) arendab koostöö- ja eneseväljendusoskust.

Urvaste Koolis tegutsevad järgmised huvialaringid: kunstiring, muusikaring (pillimäng, laul), nukunäitering, sõnakunstiring, spordiring, arvutiring, puiduring, tantsuring, keraamikaring, robootikaring.

Ringide töö toimub päeva teisel poolel. Ringide toimumise aeg ja koht on teadete tahvlil õpetajatele, kasvatajatele ja õpilastele teadmiseks.

Traditsioonilised üritused:

Päkapikunädal, liiklusnädal, spordinädal, kolme kooli kontsert (kogukonnas), sünnipäevapeod õpilastele, rühmaõhtud, emadepäeva ja isadepäeva tähistamine, jõulud koos lastevanematega, direktori vastuvõtt parimatele õpilastele, osalemine Eesti Eriolümpia raames toimuvatel spordivõistlustel.

1.11. Karjäärinuste korraldus

Karjääriplaneerimisalase tööga tegeldakse kogu õpilase kooliaja jooksul.

Karjääriplaneerimisalase tegevusega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Läbiva teema Elukestev õpe ja karjääri planeerimine käsitlemisega kõikides kooliastmetes toetatakse õpilaste arenemist teadlikeks karjääriotsuste tegijateks tulevikus. Läbiva teemaga seonduvate pädevuste kujundamine toimub ainetundides ja klassijuhatajatöös, seatud eesmäärke arvestatakse õpikeskkonna korralduses, ülekooliliste ainetevaheliste projektide läbiviimisel ja tunnivälises tegevuses.

Karjääriõpetuse õpetamisega 9. klassis toetatakse põhikooli lõpetajat oma isiksuseomaduste ja reaalsete võimaluste hindamisel ning karjääriotsuste ja eneseteostuse seostamisel kaasaegse töömaailmaga. Karjääriõpetust õpetab 9. klassi juhataja, kes toetab iga õpilast sobivate edasiõppimisvõimaluste leidmisel.

Kooli partneriteks karjääriplaneerimistöös on:

- 1) Võrumaa Kutsehariduskeskus, Valga Kutseõppekeskus ja teised õppeasutused - õppimisvõimalustest täpsema ülevaate saamiseks osaletakse kutseõppeasutuste lahtiste uste päevadel, lisa-aasta õpilaste kutse eelõppe korraldab Võrumaa Kutsehariduskeskus;
- 2) Eesti Töötukassa Võrumaa osakond - koolis toimuvad karjääriinfo teabepäevad, soovi korral nõustatakse noori individuaalselt;
- 3) asutused, ettevõtted - õppekäikudel tutvuvad kõikide kooliastmete õpilased erinevate ametialade esindajate tööga.

Arenguveestluse käigus arutatakse õpilase ja tema vanemaga õpilase karjääri planeerimisega seotud teemasid.

1.12. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Infot edastatakse lastevanematele e-kooli, kirjalike teadete, telefoni ja kooli kodulehe kaudu.

Õppeperioodi jooksul läbitavad teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeperioodi või poolaasta algul.

Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta.

Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Iga õppeperioodi ja õppeaasta lõpus saab õpilane kokkuvõtivate hinnetega klassitunnistuse, samuti ka tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta.

Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Kool korraldab õpilaste ja lapsevanema teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

Õpilaste nõustamise ja õpiabi osutamise eesmärgil toimuvad koolis õpilaste arenguestlused; vajaduse korral nõustab kool õpilase vanemat lapse arengu toetamises ja kodus õppimises.

Koolis töötavad sotsiaalpedagoog, eripedagoog, psühholoog ja logopeed, kes nõustavad õpilasi ja nende vanemaid. Vajadusel teevad seda ka õpetajad.

Kooli ja vanemate koostöö korraldamiseks kutsub direktor vähemalt kord aastas kokku lastevanemate koosoleku.

1.13. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

Õpetaja töökavade koostamise aluseks on kooli õppekava.

Töökavad koostavad õpetajad trimestri kaupa. Töökavad vormistatakse kalenderplaanina.

Õpetajate töökavad esitatakse läbivaatamiseks ja kooskõlastamiseks kooli õppejuhile.

Töökavade esitamise tähtaeg on trimestri esimene päev.

Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö õppetunnis. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli:

- *õppeekskursioon

- *õueõppe tunnid

- *õppekäigud

Klassiõpetaja ja aineõpetaja kujundab kooli õppekava alusel oma töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid võimeid ja kooli materiaalseid ressursse.

Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja –materjale, õpetajate vahelist koostööd, õpetajate ja kasvatajate vahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.

Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Töökavad esitatakse õppejuhile kinnitamiseks kolm korda aastas: esimesel trimestril on töökavade esitamise aeg septembrikuu esimesel nädalal, teistel trimestritel on tähtaeg trimestri esimene päev.

Klassi töökavade koostamisel järgitakse alljärgnevat struktuuri, milles peavad olema järgmised elemendid:

- Teema (alateema)
- Kasutatavad meetodid
- Kasutatav õppekirjandus
- Lõiming teiste õppeainete ja õppekava läbivate teemadega
- Eeldatav õpitulemus
- Kontroll ja hindamine
- Märkused

Vajadusel võib õpetaja oma töökavasse lisada veel elemente. Õpetaja töökavades leiab fikseerimist töö nii tugevamate kui ka nõrgemate õpilastega.

Neile õpilastele, kes erinevad oluliselt oma võimete ja/või oskuste poolest ühes või mitmes õppeaines, koostatakse individuaalsed õppekava.

1.14. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava koostamine ja arendamine toimub järjekindlas koostöös:

- *õpilased ja õpetajad
- *õpetajad ja juhtkond
- *kooli hoolekogu
- *lastevanemad
- *kooli pidaja (HTM)
- *teised õppeasutused
- *kohalik omavalitsus

Kooli õppekava on pidevas arengus. Õppekava koostamisel lähtutakse Eesti Vabariigi õigusaktidest, elukestva õppe strateegia 2020 eesmärkidest ning väljatöötatava haridusvaldkonna arengukavat Haridus- ja teadusstrateegia 2035 sihiseadetest.

Kooli õppekava vaadatakse läbi õppeaasta lõpul. Vajaduse tehakse õppekava muutmiseks ettepanekuid õppeaasta augustikuu õppenõukogu ajaks.

Õppenõukogu arutab läbi muudatusettepanekud ja annab arvamuse ning teeb ettepaneku kooli direktorile muudatusettepanekute kinnitamiseks.

Õppekava korrigeeritakse vähemalt üks kord õppeaastas.

Lisad. Ainekavad

Lisa 1. Lihtsustatud õppe ainekavad

Lisa 2. Toimetulekuõppe ainekavad

Lisa 3. Hooldusõppe ainekavad

Õppenõukogu arvamus 24.10.2019 otsus nr 8

Õpilasesinduse arvamus 17.01.2020

Õppekava on kehtestatud Urvaste Kooli direktori käskkirjaga 15. juunil 2020.a. nr 2020-1-2/10, käskkiri jõustub tagasiulatuvalt alates 25. november 2019.a.